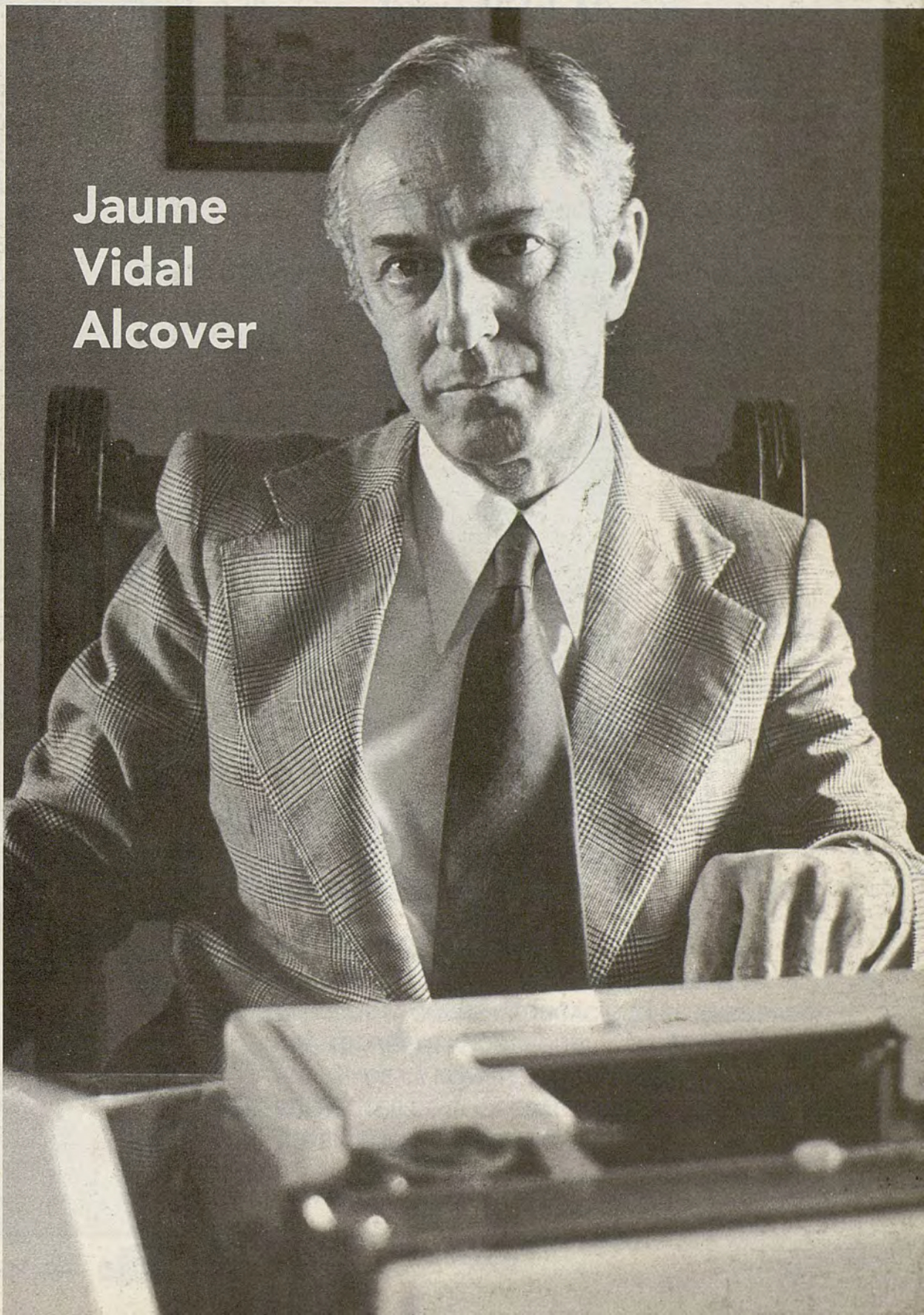

Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

NÚM. 104 JUNY / JULIOL 2001

Jaume
Vidal
Alcover

*la informació
al dia*

www.stei-i.org

PISSARRA

Revista periòdica
d'informació de
l'ensenyament
de les Illes Balears.

EDITA:

STEI-i

Sindicat de treballadores i
treballadors de l'Ensenyament -
Intersindical de les Illes Balears.

Carrer Jaume Ferran, 56
07004 Palma

Telf. 971 90 16 00

Fax. 971 90 35 35

Pàg. WEB: www.stei-i.org

E-Mail: mallorca@stei-i.org

menorca@stei-i.org

eivissa@stei-i.org

CONSELL DE DIRECCIÓ**I REDACCIÓ:**

Biel Caldentey

Vicenç García

Onofre Martí

Pere Polo

Neus Santaner

Joana Torres

COORDINACIÓ:

Pereta Daniel

HAN COL·LABORAT:

Damià Pons, Antoni Artigues, Jaume
Santandreu, Pere Rosselló, Biel
Majoral, Rosa Comes, Maria
Canyelles, Xesca Crespí, Àngels
Luján, Catalina Noguera, Roser
Ramos, Monserrat Sobrevies, Joan
Lladonet, Neus Santaner, Biel
Caldentey, Pere Polo

PORTADA:

Fotografia de Pilar Aymerich, cedida
pel llegat Vidal-Capmany (Biblioteca
Fac. de Lletres, URV)

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:

Jaume Oliver

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en
Mitjans Didàctics.
telf. 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 56 Palma.
Telf: 971 90 16 00

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió de les seves
autores i els seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79
ISSN: 1133-052X

Revista

PISSARRA 104 JUNY/JULIOL 2001

- 5 Editorial
6 A L'ENTORN DE LA POESIA A L'ESCOLA. Damià Pons

8-47 **Jaume Vidal Alcover** **Homenatge**

- 8 JAUME VIDAL ALCOVER, LA HUMANITAT DEL POETA.
Antoni Artigues
12 LA TRAJECTÒRIA HUMANA DE JAUME VIDAL ALCO-
VER. Jaume Santandreu
14 JAUME VIDAL ALCOVER: "ESCRIPTOR". Pere Rosselló
Bover
20 JAUME VIDAL ALCOVER, POETA I TRANSMISSOR DE
CULTURA. Biel Majoral
21 LA PRESENCIA DEL FOLKLORE EN L'OBRA DE
JAUME VIDAL. Rosa Comes Casas
27 JAUME VIDAL ALCOVER. Antologia poètica
29 UNITAT DIDÀCTICA: LA POESIA DE JAUME VIDAL
ALCOVER. Maria Canyelles, Xesca Crespí i Àngels Luján

48-60 Educació

- 48 POESIA A L'ESCOLA. Catalina Noguera
50 IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA, UNA REALITAT A LES ILLES.
Roser Ramos i Monserrat Sobrevies
54 EL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE I L'ÚS REAL
DE LA LLENGUA CATALANA A L'ENSENYAMENT. Joan
Lladonet.

61 Llibres i material didàctic

I-VIII Sindicals

- I EDUCACIÓ I GLOBALITZACIÓ. Neus Santaner
III C.I.V.E. 2001, SOBRE L'EDUCACIÓ A LES ILLES BALE-
ARS, UN REPTE ACONSEGUIT
V ANALISI DE LA NOVA REALITAT EDUCATIVA
VII PROJECTES DE COOPERACIÓ REALITZATS PER
L'STEI-i DURANT L'ANY 2000

Maig 2001

Novetats

AVALUACIÓ QUALITAT

ÁLVAREZ, J.M.
Evaluar para conocer, examinar para excluir.
2001, 126 pàg., 1000 ptes.

CANTÓN, I.
(Coord.)
La implantación de la calidad en los centros educativos. Una perspectiva aplicada y reflexiva.
2001, 333 pàg., 2725 ptes.

LLENGUATGE

CATALÁ, G.
(i altres)
Avaluació de la comprensió lectora Vol.1
2001, 1535 ptes.

GINÉ, C
(coord.)
Intervención psicopedagógica en los trastornos del desarrollo.
(LLIBRE +CD) 9900 ptes.

ANTÓN, R.
El desarrollo de la destreza manual y del lenguaje. 5 años.
Juegos, canciones, poesías, actividades plásticas y ejercicios de psicomotricidad.
2001, 90 pàg., 1300 ptes.

EDUCACIÓ ESPECIAL

ACEREDA,
Niños superdotados.
2001, 275 pàg., 1500 ptes.

BRUÑO
Alumnos de altas capacidades. Identificación educativa.
2000, 277pàg., 2185 ptes.

RIVIÈRE, A.
Autismo. Orientaciones para la intervención educativa.
2001, 127 pàg., 1600 ptes.

AUTOAJUDA

CASTANYER, O.
ORTEGA, E.
¿Por qué no logro ser asertivo?
2001, 224 pàg., 990 ptes.

ORGANITZACIÓ

FÉRNANDEZ ENGUITA, M.
La jornada escolar. Análisi y evaluación de los procesos, los efectos y las opciones de la implantación de la jornada continua.
2001, 160 pàg., 1500 ptes.

DÍAZ, F.
Cómo gestionar un centro de secundaria. Orientaciones prácticas.
2001, 192 pàg., 1450 ptes.

TEORIA DE L'EDUCACIÓ

GIMENO SACRISTÁN, J.
Educar y convivir en la cultura global. Las exigencias de la ciudadanía.
2001, 285 pàg., 3340 ptes.

AÑORGA, J.
La educación avanzada.
2001, 92 pàg., 1300 ptes.

APRENENTATGE

Harasim, L.
Hiltz, R.
Turoff, M.
Teles, L.
Redes de aprendizaje. Guía para la enseñanza y el aprendizaje en red.
2000, 350 pàg., 3690 ptes.

DIDÀCTICA

LOZANO, J.
ILLÁN, N.
El euro para todos. Una experiencia para todos.
2001, 164pàg., 1500 ptes.

JOCS

Vopel, K.W.
Juegos de interacción para adolescentes, jóvenes y adultos. Relaciones interpersonales. Fee-back. Cooperación. Roles.
2001, 192 pàg., 1650 ptes.

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E (Geranis Centre) 07002 Palma de Mallorca
Tel. 971 71 33 50 Fax 971 21 36 41 Email: embat@atlas-iap.es

Polítiques centralistes

Estam començant a patir la intensificació de la política neoliberal duta a terme pel govern de l'Estat. Des del ministeri d'educació, ja s'ha materialitzat aquesta línia d'actuació en la presentació d'avantprojectes i projectes de lleis educatives. Des de l'STEI-i rebutjam el projecte de llei de **l'FP i de les Noves Qualificacions** perquè desvincula aquest ensenyament dels principis de la LOGSE, condiciona la formació professional als interessos mercantilistes de les empreses, segrega l'FP inicial i reglada del sistema educatiu públic, potencia la discriminació dels centres d'FP, i menysprea la tasca docent del professorat d'FP; perquè admet la incorporació al sistema educatiu públic d'especialistes procedents del món laboral privat, sense establir les condicions que han de reunir (experiència docent, titulació acadèmica...); atorga efectes acadèmics a institucions no dependents de l'administració educativa i introdueix un model de direcció dels Centres Integrats per nomenament fora dels preceptes que determina la LOPEG. El tarannà centralista d'aquest projecte de llei no és una excepció, és la marca de fàbrica del govern del PP. **Els trets centralistes del govern de Madrid estan resultant esperpèntics.** Manifestacions com les del monarca respecte del castellà o, de la mateixa ministra no són més que una prova de la manca de rigor històric i cultural i són una demostració palpable del poc respecte vers la nostra llengua.

Dins aquest marc centralitzador hem d'analitzar l'avantprojecte de llei d'universitats. Model estatalista que atempta contra l'autonomia universitària, promociona la contractació del professorat en comptes de la funcionarització d'aquest i propicia incongruències com la participació de les universitats privades, amb veu i vot, en el Consell de Coordinació Universitària on es decidiran qüestions de les universitats públiques. El retall al poder legislador de les Comunitats Autònomes respecte de la creació d'universitats de l'Església - només hauran de menester l'autorització d'aquestes per a la seva creació -. L'elecció del rector per sufragi universal és una disfressa del pes corporatiu del funcionariat que és doctor, al que se li atorga el 51 per cent del vot - és com tornar al decimonònic vot censitari -. La dependència dels grans grups empresarials és preocupant, així com també ho és que la despesa universitària de l'Estat Espanyol és sensiblement inferior a la mitjana de la Unió Europea.

La llarga campanya pre-electoral i electoral de la comunitat autònoma basca ha estat una prova més d'aquest ranci nacionalisme espanyolista, que amb la instrumentalització de nombrosos grups de comunicació ha intentat transmetre una imatge distorsionada del poble basc. Els resultats del 13 de maig són esperançadors per a la resta de pobles de l'Estat Espanyol, així com per a una autèntica regeneració democràtica de la nostra societat.

Respecte del Govern autonòmic reclamam que actuï ja, com a vertader govern de progrés; quasi a l'equador de la legislatura, és hora de començar a veure resultats. Manca veure una ferma política lingüística, els pactes laborals són cada cop més difícils, l'increment de la privatització de la gestió de serveis públics va en augment a través de fundacions, d'empreses privades de manteniment,... L'STEI-i últimament ha signat amb l'administració dos acords que valoram positius, el de l'estabilitat de les interines i interins d'educació i l'acord de concertada. Consideram que ambdós milloraran no solament la qualitat educativa, sinó que milloraran les condicions laborals del professorat implicat tot i que resten pendents temes fonamentals com l'equiparació retributiva, el fons social,...

Dedicam la REVISTA PISSARRA núm. 104 al poeta Jaume Vidal Alcover i ho volem fer des d'una doble perspectiva: d'una banda retre un petit homenatge al pedagog i poeta, i de l'altra celebrar l'existència de la poesia com a eina a l'aula. Jaume Vidal Alcover, va néixer a Manacor al 1923. Nebot de Joan Alcover, es llicencià en dret (1946) i filosofia i lletres (1972), i es doctorà en filologia catalana per la Universitat de Barcelona. Fou professor de literatura i crítica literària de la Universitat de Tarragona i va morir a Barcelona el 1991. Autor d'una extensa obra poètica, narrativa i teatral, en què destaquen la seva sensibilitat en l'ús de la llengua literària i una vocació didàctica en el seu tractament, i també una profunda preocupació per la manera com les persones esmercem les pròpies vides. Vagi com a petit homenatge, quan fa deu anys de la seva mort, aquest número de Pissarra.

A L'ENTORN DE LA POESIA A L'ESCOLA

Damià Pons i Pons

Conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears

Marcel Proust té un petit llibre titulat *Sobre la lectura* en què diu una afirmació que probablement tots hi podem estar d'acord: "Mentre la lectura sigui per nosaltres la iniciadora que amb les seves claus màgiques ens obre, al fons de nosaltres mateixos, la porta dels llocs on no hauríem sabut entrar, el seu paper és saludable"(1). Però també estarem d'acord que endinsar-se en el món de la literatura, i més encara de la poesia, requereix, en general, algú que ens mostri la seva porta d'entrada... i encara diríem més, probablement amb això no n'hi haurà prou. Un d'aquests guies és, sens dubte, l'escola.

Aquesta porta comença a obrir-se ja a l'Educació Infantil, amb el treball oral de fer rimes senzilles a partir dels objectes de la vida quotidiana: amb els seus noms, amb noms d'animals, etc. És en aquestes primers anys quan els infants comencen a deduir relacions de forma, de color, de gust etc., entre objectes diferents; i això vol dir l'ús d'un dels primers recursos literaris: la comparació. D'aquí a la metàfora no hi va res. Si escoltam amb un mínim d'atenció un nin de tres o quatre anys constatarem que el seu llenguatge espontani és ple de figures retòriques, és ple de poesia. A més de les que hem dit, el seu joc simbòlic és ple d'animals que parlen. I això, és la personificació.

Com és sabut, l'Educació Primària és un moment clau en la formació cognitiva i personal dels infants. És l'etapa en què ha de començar a adquirir l'hàbit lector i la curiositat i el gust per la lectura. El paper del professorat el descriu amb habilitat Jacqueline Kerguénou: "No doneu bistec a una criatura de pit. (...) perquè el lector debutant necessita un text a la mesura de les seves capacitats. (...) La manera de fer ho és tot. El guia acompanya l'escalador, no li impedeix progressar. (...) Bé cal que descobreixi, ell -el lector debutant-, allò que li agrada, allò que prefereix, allò que no fa per a ell"(2).

És en aquesta etapa que cal que els joves lectors avancin en la comprensió del text escrit en el seu

aspecte literari, i alhora ha de descobrir els valors estètics dels textos. Ara, serà de cabdal importància l'audició, la recitació, la reproducció i la memòria oral que, a més del que hem dit abans, serà el començament del ritme, de l'entonació i de la dicció.

En aquesta tasca, pensam que són bàsics, a més d'una font inexhaurible, els materials - els textos provinents de la tradició oral.

A grans trets, les cançonetes els farà ampliar el llenguatge expressiu, eduquen l'oïda, el ritme, la rima, cosa que facilita tot el procés de memorització, també els potencia el sentit estètic i poètic perquè signifiquen, i també ho hem dit abans, la introducció de l'infant al món dels recursos literaris més bàsics. En aquest sentit, les endevinalles, els refranys, les frases fetes, els embarbussaments són uns materials òptims per treballar el sentit poètic i tot tipus de figures estilístiques.(3)

És en aquestes etapes que l'actitud pedagògica del professorat té a veure amb el que sintetitzen aquestes paraules de Gabriel Janer Manila: "És especialment important la consideració de la paraula com a objecte transicional, perquè és el suport de les representacions simbòliques i base sobre la qual s'organitza l'experiència. I, per altra part, la paraula és una de les primeres joguines, una joguina immaterial que permet una creativitat infinita. Redescobrir el plaer del joc amb la paraula hauria

d'esser un objectiu principal de la didàctica".(4)
Sovint el rebuig de l'alumnat davant d'un poema és conseqüència d'una pràctica pedagògica desencertada.

Efectivament, ens podem acostar "La cançó de na Ruixa-mantells", de Miquel Costa i Llobera, mitjançant la lectura i l'audició, la comprensió en forma de representació plàstica, l'intercanvi de perspectives, la recreació poètica a través del cal·ligrama, de la reescriptura en prosa d'aquest poema narratiu, etc. O bé hi podem fer anàlisis mètriques, recomptes síl·labics, recerques retòriques... Recordau les paraules d'abans: "No doneu bistec a una criatura de pit". El naufragi és assegurat. El resultat que n'obtindrem s'acostarà al títol d'un article de Gianni Rodari, escrit, és clar, en clau irònica: "Com ensenyar a odiar la literatura als nens"; vet aquí un fragment: "Agafeu els preciosos contes de Tolstoi, condemneu un escolar a analitzar noms i pronoms, verbs i adverbis, i us garanteixo que, la resta de la vida, associarà el nom de Tolstoi a una sensació visceral d'enuig que el portarà tan lluny d'Anna Karenina com de la pesta i el farà fugir de Guerra i Pau com si fugís d'un núvol de tàvecs"(5). Òbviament, l'exageració és evident, però també ho és la idea subjacent d'aquestes paraules de Rodari.

A l'Educació Secundària, la finalitat de la literatura, en darrer extrem, és la de consolidar l'hàbit lector que s'ha començat a adquirir a Primària. Aquest és el repte, i tots sabem de les seves dificultats.

En qualsevol cas, però, l'alumnat ja ha de tenir dents per "menjar aquell bistec", per això caldrà combinar dues vessants: d'una banda haurem d'insistir que la literatura és, abans de res, una font de plaer; que cal mantenir - o establir- una actitud de sensibilització per la lectura; ens caldrà mostrar els aspectes lúdics i creatius que té el llenguatge; i haurem de fer veure a l'alumnat que la poesia és l'eina que ens permetrà l'expressió del pensament més íntim, dels sentiments, de les fantasies, de les pors...

D'altra banda, caldrà fer establir relacions entre les obres, els poemes, els autors, els moviments, en el seu context social, històric, etc. en què han estat creats o s'han desenvolupat.

Som conscients que, en general, en aquestes edats és difícil llegir poesia. Les traves i els inconvenients són de diferent índole. Per exemple: els poemes que són de comprensió fàcil, sovint són tinguts

per massa infantils. També, és difícil trobar un poemari que s'ajusti als interessos com a persona i com lector de l'alumnat de Secundària. Per ventura, haurem de convenir que hi ha una poesia adreçada als infants i una poesia de lector adult. Quin pot ser el pont?

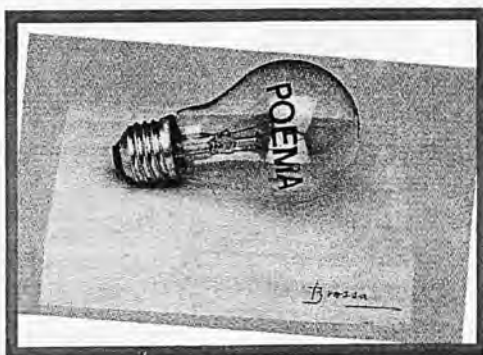
Conscients d'aquests fets i amb desig de mantenir o iniciar el contacte dels joves estudiants amb la poesia, la Conselleria d'Educació i Cultura ha dissenyat un programa de lectura de poesia adreçada als centres educatius de Secundària titulat "Paraula de poeta". Consisteix en una col·lecció d'opuscles de poesia, que hem titulat "Poemes essencials"; bàsicament contenen un text de presentació del poeta on explica les claus per interpretar el poemari i, en general, la seva obra, i una selecció d'entorn de 10 poemes feta pels mateixos autors tot pensant en un lector d'aquestes edats. Més en concret, el programa va adreçat al segon cicle d'ESO i a Batxillerat.

Aquests opuscles són gratuïts per a tots els centres que els sol·licitin.

El programa es complementa amb la visita del poeta al centre on, prèviament, han llegit els seus poemes, amb la finalitat de llegir, comentar, conversar, intercanviar opinions, etc.

Ara per ara, els poetes que hi participen són Miquel Cardell, Bartomeu Fiol, Joan F. López Casanovas, Josep Marí, Manel Marí, Biel Mesquida, Antoni Nadal, Ponç Pons, Jean Serra i Antoni Vidal Ferrando.

Els resultats, a partir de les sol·licituds que hem tingut són força optimistes, Paraula de poeta; per això, en cursos vinents, s'ampliarà la col·lecció amb nous poemaris d'altres autors.

- 1.- Marcel Proust: *Sobre la lectura*.
- 2.- *Faristol*, núm. 3, desembre 1986.
- 3.- *En aquest sentit, trobareu tot tipus de propostes didàctiques per avançar en aquest sentit als llibres de la col·lecció "Plenamar", elaborats pel Seminari de Didàctica de l'ICE de la UIB, i editats per l'editorial Moll; i als volums sobre poesia i escola, elaborats per Antoni Artigues, i editats per Edicions Cort; tots dos projectes compten amb el suport de la Conselleria d'Educació i Cultura.*
- 4.- G. Janer Manila (1982): *Cultura popular i ecologia del llenguatge*.- Barcelona.- CEAC.
- 5.- A. V. (1988): *Suggeriments per a una lectura creadora*.- Barcelona.- Aliorna.

JAUME VIDAL ALCOVER, LA HUMANITAT DEL POETA

Antoni Artigues

"Jaume Vidal i Alcover és un extraordinari poeta. De sobte és brillant, audaç, barroc; de sobte és íntim, secret, ric de símbols, tristíssim." (Maria Aurèlia Capmany).

"Va ser un erudit a la manera dels humanistes i un investigador puntual i diligent. Rellegint ara, amb emoció i amb nostàlgia, la seva obra poètica, m'he adonat de la dimensió profunda, immensa, d'aquesta obra." (Josep M. Llompart).

"Jaume Vidal té un ple domini de la paraula, i en gaudeix." (Marià Villangomez).

Jaume Vidal és un poeta d'aquells que creixen amb el temps, és a dir, que la seva qualitat poètica és molt superior a l'exaltació que n'han fet els seus contemporanis. I això és perquè és un poeta molt humà, en el sentit col·loquial del terme. Precisament els poetes molt humans (Joan Brossa, Pere Quart, Blai Bonet, Jaume Vidal, Vicent Andrés Estellés...), pel fet que veuen i viuen la vida com a persones corrents (i per això no els queda més remei que anar contra el poder o fotre-se'n) no són valorats pels mandarins culturals del moment (acadèmics, editorials, institucionals...). Aquests s'estimen més gent com - i només en citaré un - Salvador Espriu. Ovidi Montllor, qui més sap triar i dir els poemes (l'enregistrament dels quals no tenim pel mateix mandarinatge miserable de què parlàvem), va restar impactat llegint Jaume Vidal (com amb Vicent Andrés, Salvat-Papasseit, Blai Bonet..., i ara començava a preparar Miquel Bauçà).

Seus són aquests versos:

*Jo, el pobre alliberat de tot prestigi,
lluny dels paons de cues estufades,
sol entre els corbs de manllevades cues.*

Tant he estimat, que tenc l'amor en carn viva.

Nu, t'esper nu, i tu m'hi esperes.

*En retirar-te a somiar,
deixa'm els ulls empesos,
sols que jo pugui entrar.*

*No hi ha amor com aquell que parla, de paraula,
i d'esperit, amb tu, una mateixa llengua.*

*Escoltau-me, germans. O no escolteu.
Sentiu-me o bé tapau-vos les orelles.
Però rèis, lluminosos, començau,
començau sempre, començau a viure,
a caminar, a llegir, a créixer, a córrer,
a morir, començau, començau sempre.*

No us limiteu a llegir l'antologia que hem preparat, llegiu la seva obra. També trobareu més poemes a *Poesia a l'escola* (Palma, Ed. Cort, 2000) i a <http://www.mallorcaweb.com/magpoesia>

Jaume Vidal era un gran pedagog (en l'autèntic sentit del terme). En un escrit fet per a *La poesia a l'escola* (Celdoni Fonoll, Lacaixa 1987), signat l'onze de setembre de 1983, diu:

"Un temps a l'escola s'aprenien poesies de memòria, n'apreníem, i potser les que més m'agraden, de totes les poesies que he arribat a llegir en aquesta vida, són les que vaig aprendre de memòria en els meus temps escolars. És clar que vaig tenir sort: les poesies que em feren aprendre eren *La Serra*, *El Pi de Formentor*, *La Balanguera* [...] Després, anant el temps, la poesia se'n va anar de l'escola: deien que allò eren exercicis memorístics sense sentit i que no treien cap enlloc. Pobra, blasmada i desventurada Memòria! Però bé que en va treure revenja, d'aquest injustíssim greuge, la Memòria [...]. Perquè l'aprenentatge, el coneixement de la Poesia suposa el coneixement de tota la matèria de

la saviesa humana [...] Ben arribada sigui, doncs, la poesia a l'escola. Que els nostres escolars escoltin i aprenguin aquesta veu que ens uneix, que ens procura la comunicació profunda que ens cal, no ja com a gent que accedeix, per graons comptats, a la cultura, sinó simplement com a poble. Que les paraules dels nostres poetes ens ajudin a saber i a entendre, perquè en les hores decisives, donant-nos, en nom de la Poesia, estretament les mans, ningú no pugui fer enrera el nostre pas que avança cap al coneixement, cap a la comunicació, cap a la llibertat.

La segona Diada Poètica de Magisteri Teatre-Mag Poesia, el 1994, fou dedicada al poeta, amb el títol *Jaume Vidal Alcover, un senyor a terra de mossos*. "El mossó -diu Vidal- és una mescla de 'cursi', nou ric o 'parvenu' i esnob, - aleshores encara no es parlava de iupis- la sola aspiració del qual és confondre's amb els senyors de ciutat" Els al·lots del Col·legi de Pràctiques i els futurs mestres hi recitaren poemes, i Margalida Llompart posà música a Cançó (la veureu aquí molt ben editada gràcies a l'art d'Arnau Reynés). Ovidi Montllor, acompanyat de Toti Soler ens va fer viure

Ovidi Montllor recitant la poesia de Jaume Vidal Alcover a la segona Diada Poètica de Magisteri Teatre - Mag Poesia

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-lo, decideixi

LLOGUER-OPCIÓ COMPRA AIXÍ DE FÀCIL

YAMAHA

MUSICASA

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a casa seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: **MUSICASA** li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.

NOMÉS PER 8.700.- ptes. mensuals, més quota inicial de 28.990.- ptes. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altra marca,

li descomptarem 133.300 ptes.-

Pl. Es Fortí, 1
(cantonada Passeig Mallorca)
Palma de Mallorca
Telf. 971 281559

també la seva poesia. Hi parlaren Biel Majoral, Jaume Santandreu, Pere Rosselló (les paraules dels quals reproduïm aquí), i Blai Bonet, el qual envià dos escrits que foren publicats a Serra d'or (núm. 460, abril 1998). El Col·legi Públic de Pràctiques, a més de fer el recital de poemes, va treballar el poeta durant tot el curs. Així iniciaven el treball de la poesia d'una manera sistemàtica, amb un poeta cada any. El curs següent, a més del treball poètic de Marià Villangómez, varen fer el muntatge teatral de la seva adaptació poètica d'*El gat amb botes*, i ja no han deixat de muntar una obra cada curs. Part del fruit del contacte de Jaume Vidal Alcover amb els al·lots del CP Pràctiques el podem veure al núm. 5 de la revista *Faristol*; com a mostra aquests dos poemes de cinquè de Primària:

Recitació de la poesia de Jaume Vidal Alcover a la segona Diada Poètica de Magisteri Teatre - Mag Poesia (1994)

L'HIVERN

La neu que neva,
la neu que baixa,
la neu que davalla.
La pluja que plou!,
la pluja que cau,
la pluja que baixa,
la pluja se'n va.
El calabruix que cau,
la pluja que ve.
El cim de la muntanya
blanca de la nevada,
blanca.
La neu que es fon,
fusa pel sol,
fusa cau l'aigua,
fusa.
La primavera que ve
el sol, les flors, també.
L'hivern que se'n va,
adéu hivern,
adéu...

Catalina Arbona

LA MÍMICA

Com ho fas arlequí,
que tota la gent t'admira
et mira i al·lucina
quan passa per aquí.
Tu amb les teves mans
tan bé saps expressar
que la vida és molt bella:
la vols aprofitar.
També pots expressar
que la vida és molt trista:
tens ganes de plorar.
Per aquesta raó
admir el que tu fas:
el teu moviment,
la teva expressió,
que m'indica que tens
una mescla perfecta
d'odi i d'amor.
Arlequí, ets el millor!

Cristina Rosselló

El 1997 els futurs mestres van reviuire un altre text de Jaume Vidal Alcover, l'adaptació de la rondalla *N'Espardenyeta*, muntatge del qual es feren sis representacions (a la UIB, al Teatre Municipal de Palma i a Puigpunyent). Al programa hi llegim: "Quan fa tres anys vàrem presentar el vessant humà i poètic de Jaume Vidal Alcover, qualificat d'humanista per Josep M. Llompart vàrem quedar amb l'endarrer d'entrar en el seu món teatral (va fer des de teatre clàssic a teatre de cabaret), i ho feim per la porta de les rondalles, un món tan estimat també

de Jaume Vidal. S'hi veu la seva vena teatral, tant en l'estructuració de les escenes i en els diàlegs, com també en la creació de lletres que reforcen l'argument i per a les quals suggereix tonades populars."

El 1970 Encarnació Viñas va demanar a Jaume Vidal que adaptàs una rondalla per representar-la amb els estudiants de Magisteri, i ell trià *L'amor de les tres taronges*. "Crec - diu Encarnació Viñas- que l'adaptació és magnífica i recull tots els registres de la rondalla: l'infantilisme, el món merave-

llós, la ironia, l'emoció, etc." Efectivament, és una adaptació teatral carregada de poesia, que demostra l'ofici del poeta. Trenta anys després Magisteri Teatre la torna a posar en escena, i en fa sis representacions (a la UIB, al Teatre Municipal, a Santa Maria i a Vilafranca). Per a l'ocasió la UIB ha editat aquesta obra (Col·lecció Tespis, 11. Palma, 2000).

Ara, als deu anys de la mort del poeta, el Col·legi Públic de Pràctiques (i en concret Maria Cañellas, Xesca Crespí i Àngels Luján) han volgut fer viure de bell nou la poesia d'en Jaume Vidal Alcover als al·lots. Rosa Comes ha fet que també hi hagués una col·laboració de la Universitat de Tarragona, que tant va estimar Jaume Vidal. I l' STEI ha decidit que la revista Pissarra fos una plataforma per fer arribar tot aquest material als mestres perquè aquests la facin arribar als al·lots.

Només puc acabar lamentant que un govern suposadament d'esquerres i nacionalista no vulgui un ensenyament en català i amb continguts de Països Catalans i continuï amb la política lingüística (amb el

Fulletó de N'Espardenyeta, adaptació teatral de Jaume Vidal Alcover de la rondalla

Decret) del PP; com al temps de Franco el que es fa en català a l'ensenyament és fruit de la voluntat de pares i ensenyants i contra el govern de torn (fa ben poc l'únic comentari d'un inspector a un centre quasi exclusivament d'al·lots castellanoparlants que fa immersió en català fou que han de fer espanyol al primer cicle de Primària). La poesia a l'escola, si n'hi ha, la hi posen els mestres i els al·lots, però no aquest Govern.

Imatges de la representació, amb trenta anys de diferència, de l'adaptació teatral de Jaume Vidal Alcover de "L'amor de les tres taronges"

Casa Pomar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES
ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77

07002

Palma de Mallorca

Telèfon 971 72 14 83

Fax 971 71 93 12

LA TRAJEKTÒRIA HUMANA DE JAUME VIDAL ALCOVER

Jaume Santandreu

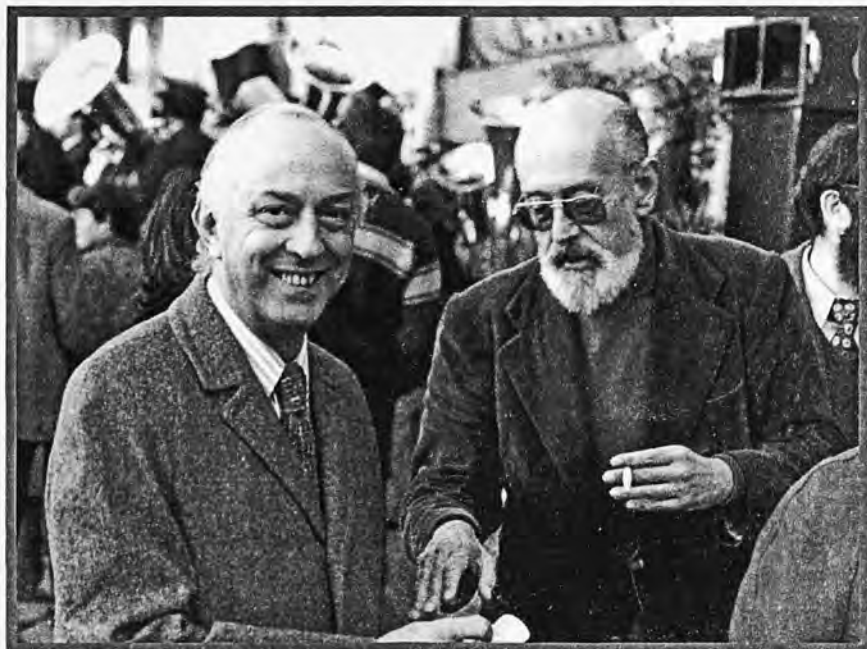
Paraules per a la Segona Diada Poètica de Magisteri Teatre-Mag Poesia

A l'hora de parlar de la trajectòria humana de Jaume Vidal Alcover no es tracta de fer un panegíric ni un sermó de funeral. Quan les coses encara són calentes només deixes parlar el cor, i a mi m'agradaria fer un acostament respectuós a aquesta gran figura, però també un acostament crític per intentar veure com era el tarannà d'aquest gran home.

He de dir que sempre vaig participar de la seva amistat exactament com ho fan els pagesos quan són convidats a taula de senyors. Avui hem dit que a Mallorca els mossos no són suportadors, però sí que hi ha dues nissagues que es donen la mà. Contaré una petita anècdota del meu padrí. Era un home que tenia onze fills, molt beat, anava a missa cada matí. Acompanyava els capellans a pagesia a dir missa; les misses es deien a trenc d'alba i hi havia d'anar una hora abans a cercar-los amb un carretó. El meu padrí va anar a cercar un capellà tot enllestint de sotana, capot, capell, bufanda, guants; quan anaven cap allà diu al meu padrí, que només anava amb un gec de pana cosit de la padrineta: "ara ho tenc tot calent, tret de la punteta del nas". I li diu el meu padrí: "I doncs el podria ficar dins el meu cul, i així vostè ho tendria tot calent i jo tot fred". Vull dir que hi ha dues nissagues a Mallorca, la senyora i la pagesa, i d'això en dona fe el gran notari (per cert, son pare d'en Jaume Vidal era notari) de la història, que és la gramàtica; la gramàtica té a Mallorca dos tractaments

diferents que són el vostè per als senyors i el vós per als amos.

Jo vaig assistir un poquet, sempre -tant a Tarragona, com a Barcelona, com quan ens topàvem a Ciutat o a vorera de mar- com un pagès que s'asseu a taula. I escoltava aquells grans diàlegs entre na Maria Aurèlia i en Jaume. Però aquests pagesos solen ésser una mica perillosos perquè estan amb uns ulls que observen i s'ho queden tot dins. M'agradaria acostar-me a la figura de Jaume

Jaume Vidal i Josep Maria Llompart (arxiu fotogràfic d'Encarnació Viñas)

Vidal des d'una cosa tan pesada com és assumir les contradiccions, que a un moment donat es converteixen en frustracions. Aquesta gran figura va haver de viure des d'unes contradiccions històriques, des d'un temps i un espai que no li varen ésser gens fàcils. A en Jaume

Vidal Alcover no li va ésser gens fàcil arribar on va arribar. Va haver de viure un temps de persecució, de dictadura, de prohibició de la llengua; la seva primera novel·la la va publicar en castellà, i ara és un mestre de la llengua catalana. Igualment mai es va poder expressar en aquell temps i se'n va anar de Mallorca per poder ésser una miqueta més ell. Va haver d'estar dins una família que l'estimava molt, però amb un gran respecte per un pare a qui ell hauria volgut agradar en tots els seus aspectes i a qui després va escriure un dels llibres més hermosos escrits mai com és *El fill pròdig*.

En Jaume es va trobar dins un món on ésser ell mateix li costava molt, on les frustracions eren constants, on no podies dir el que pensaves. La seva figura va marcada per aquest esforç per superar la frustració. No crec que ell fos un home frustrat, perquè és un home realitzat, però dins la literatura mateix, en Jaume es mereixia molts més premis que no li varen donar mai. Ell s'havia preparat per ésser com aquells mestres grecs envoltats tot el temps d'uns joves i d'unes al·lotes que li demanaven coses; moltes vegades el trobaven, com jo el vaig veure a Tarragona, a un bar on era un poc el cap major d'una comparsa. Va ésser un gran erudit. Voldria donar-vos d'ell la idea d'un home contradictori, d'un home que va haver de fer moltes de passes, d'un home que no va tenir gens fàcil el viure, el sobreviure, l'escriure i l'ésser home i persona, i va haver de lluitar sempre amb la intuïció, la facilitat de paraula i la inconstància que li era connatural. Va haver de lluitar entre un fons de tendresa molt gran i una evasió constant; tal volta volia dir directament que t'estimava i en fugia pel camí de la ironia. Un home que moltes vegades improvisava però que també sabia tancar-se dins si mateix per treure aquests grans poemes que va fer. Un home contradictori, un home que va saber superar les frustracions. I com les va superar? Recordaré sempre Jaume Vidal com un home a qui la vida va obligar a viure el que els pagesos deim la paret de la partió. Entre possessió i possessió hi ha una partió, i quan aquesta paret és plana hi pots

Va haver de lluitar entre un fons de tendresa molt gran i una evasió constant; tal volta volia dir directament que t'estimava i en fugia pel camí de la ironia

viure, però els pagesos són molt reguiteros i llavors hi feien esque-na d'ase, que és una paret que acaba en punta. I caminar tota una garriga, tota una marina, per damunt una paret d'esquena d'ase és molt difícil; i ell ho va poder fer perquè era un gran senyor.

I des d'aquest senyoriu, dins una partió, va arribar a ésser molt discret, però mai no va arribar a la hipocresia. Si el volies conèixer de prop, no s'amagava, però tampoc - perquè ell anava molt apallissat de molta gent, de moltes autoritats - mai no va ésser un exhibicionista. Era discret, però mai hipòcrita. Era un home molt irònic, però mai no va arribar al sarcasme.

Era un gran erudit, però mai no li vaig veure fer un discurs per escrit. Era un home rebel - parlava moltes vegades de rebel·lia - però no un revolucionari. Era un gran patriota, però no un activista. Mai no el vares poder definir. Era un agnòstic, però podia anar davant una marededéu i agenollar-se. Era un home apassionat, però també sabia ésser fred. Un home que va superar moltes frustracions, però que en va suportar moltes; un home que va superar moltes contradiccions, però que en va suportar moltes. Ens va deixar amb una gran contradicció, però sobretot amb una gran frustració: se'n va anar abans d'hora.

Voldria acabar llegint un sonet que li vaig dedicar, a ell, que era un mestre dels sonets:

Sonet orat es fa la meva glosa
de camperol mossèn barracaner
per vós, amic escàpol, cavaller,
poeta de la verda hora desclosa
El tendríssim dolor de cada rosa
que bada a l'hort de l'alba el dolç roser.
d'en Julià n'Orfeu Jaume Alcover
quan brusc Vidal ençata vols d'alosa.
Com vós, a mort, voldria l'estimera,
el viure, el goig, la lluita i l'amistat.
Com vós a mort voldria amb sementera
d'orgull tornar a mon poble desterrat
del paradís dels mots on la quimera
de mil i un ocells us fan l'abat.

JAUME VIDAL ALCOVER: "ESCRITOR"

Pere Rosselló Bover

Aquest text reproduïx el parlament llegit a la taula rodona en homenatge a Jaume Vidal Alcover celebrada a la sala d'actes de l'Escola de Magisteri de Palma dia 3 de març de 1994. Això no obstant, ha estat actualitzat i ampliat en alguns aspectes.

UN "HUMANISTA" DEL SEGLE XX

Jaume Vidal Alcover és autor d'una obra abundant i diversa, que abasta tots els gèneres i tots els nivells, des dels més cultes als més populars: des de la poesia a les lletres de cançons, des de la novel·la a les rondalles, des de l'adaptació d'obres del teatre clàssic al teatre de cabaret, des de l'obra d'erudició als articles divulgatius i d'opinió... Es tracta d'una varietat poc freqüent en les lletres catalanes, on abunden els escriptors "especialitzats" en un tema i, fins i tot, només en un subgènere determinat. Àlex Susanna ha remarcat que precisament "aquest polifacetisme mai no va ser acceptat" pel nostre migrat món cultural i que va constituir "la seva manera de satisfer els seus múltiples interessos i de desenvolupar l'extraordinària ductilitat dels seus dots i recursos".(1)

Tot això ens dóna una idea de la seva àmplia formació com a "home de lletres". Voldria subratllar aquesta expressió, "home de lletres", perquè pens que és la que defineix millor la personalitat literària de Jaume Vidal Alcover. El seu interès per l'ésser humà no pot separar-se de la literatura i aquesta, la literatura, tampoc no pot comprendre's desvinculada de l'atenció per l'home. Jaume Vidal Alcover era un "humanista" del segle XX, que encara conservava aquella curiositat per tot el saber, tan pròpia del Renaixement. Potser aquest

"humanisme" li va arribar per herència directa del poeta Joan Alcover, el seu oncle, autor precisament de la conferència *Humanització de l'Art*, on aposta per un concepte de literatura que aprofundeixi en l'ànima humana. Aquesta recerca de la humanitat, a més, és una característica que Jaume Vidal Alcover comparteix amb altres escriptors de la zona del Llevant mallorquí (com Blai Bonet, Miquel Àngel Riera, Guillem d'Efak, Jaume Santandreu, etc.), que intencionadament han reaccionat contra l'excés d'afectació intel·lectual de la literatura contemporània. Per a Jaume Vidal la literatura era sinònim de "vida", la qual cosa el situava a l'altre extrem d'aquells que pretenen "viure de la literatura". (Recordem que Blai Bonet distingia entre el "literat", aquell que "fa literatura", i

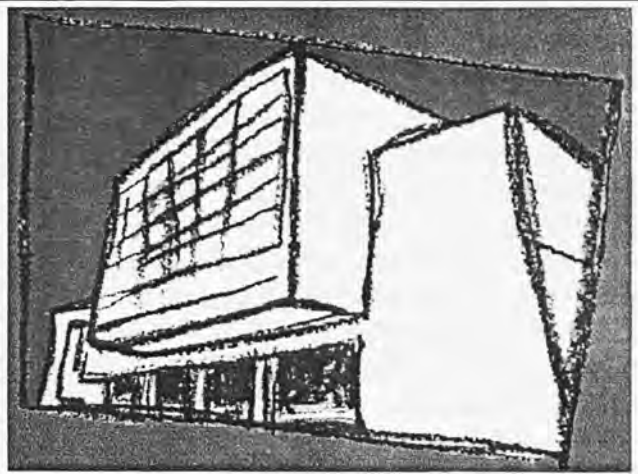
Aurèlia Campmany i Josep Maria Llompart (arxiu fotogràfic d'Encarnació Viñas)

l'"escriptor", que és "l'home de paraula"). També per a l'autor de *L'hora verda* la literatura s'ha de "viure" i alhora és "una forma de vida". Això explica el seu polifacetisme, que li feia "tastar-ho" tot, com aquell que vol gaudir del màxim d'experiències possibles. La seva lliçó de comiat com a professor universitari (2) fou sobretot una invitació a "gaudir" i "fer gaudir" de la literatura, perquè sense plaer no hi ha aprenentatge possible.

L'obra de Jaume Vidal Alcover encara és poc coneguda i no ha estat gaire estudiada. En resta una part inèdita entre els seus papers conservats a la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona). Quasi tot el que s'ha publicat -àdhuc el que es publicà en vida de l'autor- no ha seguit cap ordre ni lògic, ni cronològic. Hi ha hagut una certa anarquia en l'edició dels seus llibres, que massa sovint varen aparèixer en editorials i col·leccions de poca difusió. Molts dels volums dels anys de joventut varen sortir ja al decenni dels 80. No cal dir que ara ja tornen a ésser introbables a les llibreries.

EL POETA

En els seus llibres de poemes publicats els 70 i 80 va recollir composicions poètiques i, fins i tot, seccions de poemaris anteriors que no varen arribar a veure la llum. Entre 1952, quan publica *L'hora verda*, i 1984, quan surt *Poemes*, Jaume Vidal Alcover dóna a conèixer dotze llibres de poemes, que no abasten tot el que va escriure i que sovint inclouen poemes procedents de llibres inèdits. Aquests poemaris sense publicar són: *El ball del pensament* (1942-50), *Santoral mediterrani* (1948-49), *Rest de murta* (1949-52), *Residència d'estudiants* (1950-55), *Hoste de l'altura* (1952-57) i un conjunt de tankas dels anys 50 que s'editaren pòstumament (3). Dins volums com *Terra Negra* (1970), *Tres suites de luxe* (1979) o *Sonets alexandrins* (1981) aplegà molts dels poemes dels seus primers llibres inèdits. Per exemple, composicions de *Residència d'estudiants* -una espècie de calaix de sastre, que mai no va arribar a considerar una obra finalitzada- es publicaren a *Terra Negra* (1970), *Igor Stravinsky. Le sacre du printemps* (1979) i a la tercera part de *Tres suites de luxe*. També és el cas de *Elegia a Joan Alcover*, que primer va aparèixer com una part de *Terra Negra* i després com una obra independent en *l'Obra poètica* (1984). En podríem posar molts d'altres exemples. De totes maneres, val la pena afegir que aquesta

Auditori d'Alcúdia - 2001

JULIOL:

Diumenge, dia 15, a les 21'00 hores

Concert extraordinari a càrrec de LA CAMERATA "SA NOSTRA" i el trompetista LLUÍS GONZÁLEZ.

Dijous, dia 19, a les 20'00 hores

Inauguració de l'exposició d'escultura de l'artista alcudienc TOMEU VENTAYOL, que romandrà oberta fins dia 31 d'agost

AGOST:

Dissabte, dia 4, a les 22'00 hores

Concert de cant i de piano a càrrec de PILAR ROSSELLÓ.

Teatre a l'Auditori

Divendres, dia 10, a les 22'00 hores

Torna TONI ALBÀ i aquesta vegada és "L'OMBRA".

Dissabte dia 18 i diumenge dia 19, a les 22'00 hores

"La companyia Res de Res & En Blanc" ens presenta TRÈMOLO.

Dissabte, dia 25, a les 22'00 hores:

El teatre Romea i la companyia Kràmpack, presenten EXCUSES!

SETEMBRE:

Tots els divendres, a les 22'00 hores:

Especial Jazz

INFORMACIÓ I
VENDA D'ENTRADES:
Telèfon 971 89 71 85

Ajuntament d'Alcúdia

"anarquia" en l'edició de l'obra poètica de Jaume Vidal és conseqüència de la seva actitud personal davant el món de l'edició. Vull dir que el nostre escriptor va practicar el que podríem dir-ne una "indolència conscient" a l'hora d'editar. Les seves obres sortiren a la llum "malgrat ell mateix"; és a dir, el poeta no va córrer mai rere cap editor per aconseguir l'edició d'una obra seva, la qual cosa indica que donava una major importància al fet d'escriure que al de publicar.

Tot i això, l'obra poètica de Jaume Vidal Alcover en cada moment és un exemple dels corrents més avançats de la nostra lírica. Així, *L'hora verda*, per l'ús de la metàfora i per l'exaltació de la llibertat formal, reflecteix l'impacte de la Generació del 27 i el trencament amb l'Escola Mallorquina. *El dolor de cada dia* (1957) ja s'avança a l'estètica realista, que dominarà la poesia catalana dels anys 60. Amb *Dos viatges per mar* (1965) es produeix la "reconciliació" amb l'Escola Mallorquina a través del tema del paisatge. En altres volums, *Sonets a Eurídice* (1967) i *Sonets alexandrins*, la poesia de Jaume Vidal adopta una forma sòlida, que aconsegueix desenvolupar amb una perfecció magistral, encara que sigui en detriment de l'espontaneïtat. Tanmateix, peces com *Elegia a Joan Alcover* (1951), *Home* (1978) i, sobretot, *El fill pròdig* (1968) -publicades amb molt de retard-, en les quals pel tema tractat assoleix una comunicació més directa i personal, constitueixen la poesia més autèntica i més viva de Jaume Vidal Alcover.

EL NARRADOR

Tampoc la narrativa de Jaume Vidal Alcover no ha tengut la fortuna que mereix. És indicativa d'aquesta mala sort l'anècdota que va envoltar la seva primera novel·la, *Esa carne mortal* (1956), versió castellana -enllestida a corre-cuita per concórrer al Premi Ciutat de Palma- de dues obres que, uns vint anys més tard, es varen publicar en la llengua original: *Tertúlia a Ciutat* (1976) i *La vida fàcil* (1987). Algunes de les seves novel·les foren publicades a l'editorial Laia que, per problemes econòmics i de gestió, va fer fallida. Els llibres de Jaume Vidal, més que els d'altres autors, n'han pagat les conseqüències. Alguns volums de la seva narrativa han aparegut en col·leccions locals, sovint mal distribuïdes o poc conegudes. La narrativa de Jaume Vidal també ha patit l'"anarquia" en l'ordre d'aparició. Basta dir que *L'equip assassinat* (1989) és, en realitat, la seva primera novel·la, escrita cap al final dels anys 40.

L'obra novel·lística de Jaume Vidal Alcover constitueix un retrat, sovint ple d'ironia i àdhuc de sarcasme, de la nostra societat. Elaborada a partir d'un model "realista", barreja elements de procedència real i/o biogràfica amb altres d'origen exclusivament literari. A *L'equip assassinat*, tot adoptant una trama pròpia de la novel·la negra, construeix una història, plena d'humor, que li permet mostrar el xoc entre la vella societat mallorquina en vies de desaparició i la nova que ha de substituir-la. També el món mallorquí de la pos-

Musical VIA ROMA

- Instruments d'Orff i Escolars
 - Pissarres
 - Instruments de Corda
 - Instruments de Vent
 - Lloguer i venda de Pianos
 - Pianos electrònics i Orgues
 - Informàtica Musical
 - Llibreria Musical i Partitures
 - Accessoris Musicals
- Més de 30 anys al servei de la Música

DISPOSAM D'UN
AMPLI CATÀLEG
SOL·LICITAU-NOS-EL
AL TEL. 971 72 28 26

La Rambla 7
07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 72 28 26
Fax 971 71 18 08

guerra, des del propòsit d'elaborar una narrativa de caràcter testimonial, és retratat a la pentalogia formada per *Tertúlia a Ciutat*, *La vida fàcil*, *Els intocables* (1987), *Els sants innocents* (1989) i *Els darrers dies* (inèdita). En aquestes novel·les, relacionades en certa mesura amb el món de Llorenç Villalonga, a partir d'una àmplia gamma de personatges, el novel·lista basteix un retrat complex i crític del món mallorquí, des de l'aristocràcia fins als grups marginats, en el qual la intel·lectualitat ocupa un lloc central. *Sophie o els mals de la discreció* (1972), en canvi, obre un altre vessant de la novel·lística de Jaume Vidal, que serà continuat a *Visca la revolució!* (1974) i *Dido i Eneas* (1976). Així, a *Sophie...* i *Dido i Eneas* retrata una societat delicada, intel·lectual i exquisita a partir del mite. Per contra, a *Visca la revolució!* reflexiona sobre el món present a partir d'una trama pròpia de la novel·la ambientada en el futur.

Els seus volums de contes, si bé no han tengut la mala sort de la novel·lística, han patit la manca d'atenció que tradicionalment ha caracteritzat

aquest gènere en la literatura catalana. *Mirall de la veu i el crit* (1955), de Jaume Vidal Alcover, és un recull de "proses semilíriques", relats plens de recursos poètics, que s'han de relacionar amb l'obra en vers d'aquests anys. Els nou contes de l'aplec oscil·len entre la poeticitat i la ironia, en algun cas encara amb algun punt de contacte amb el costumisme (per exemple, el titulat "L'assistent"). L'any 1964 Jaume Vidal va obtenir el premi Víctor Català amb el recull de contes *Les quatre llunes*, on el lirisme es barreja amb el realisme. Posteriorment, encara va treure *Dues rondalles farcides i altres narracions* (1980), on arreplega narracions de caràcter divers, entre les quals destaquen les recreacions de rondalles i de llegendes.

EL TEATRE

Pel que fa al teatre, moltes de les seves obres encara són inèdites, cosa que s'explica en bona part perquè el text teatral sobretot està destinat a la

Els currículums d'Educació Infantil i d'Educació Primària de les Balears, a l'abast de tothom a través d'Internet.

El web educatiu de les Illes Balears, el WEIB, incrementa progressivament els seus serveis i es posa al servei de la comunitat educativa.

Consulta el WEIB i descobreix el que t'ofereix!

<http://weib.caib.es>

L'amor de les tres taronges

Adaptació de la rondalla de Jaume Vidal Alcover amb un pròleg de Josep Maria Llompart.

representació. Tot i això, hi ha obres que mai no han estat dutes als escenaris. La versatilitat de Jaume Vidal Alcover també és ben palesa en la seva producció dramàtica: va conrear tot tipus de teatre, des del "clàssic" fins al de cabaret, sense oblidar les reelaboracions de peces de teatre popular (com la *Passió d'Ulldecona* (1995)). Aquesta obertura a tots els gèneres teatrals és sobretot una mostra del seu concepte de cultura, tan ampli i mai no limitat a unes convencions massa consolidades. Guillem-Jordi Graells ha assenyalat dues etapes en la seva producció escènica: a la primera, que es correspon amb el seu període de residència a Mallorca, Vidal Alcover escriu peces més literàries, més desconnectades del món de l'espectacle, difícils de representar o poc aptes per al públic català; la segona, en canvi, es correspon al període barceloní i es caracteritza per la diversitat i pel fet d'adoptar registres molt diversos: des de teatre de tema clàssic (*Una Roma per César*, 1975, representada el 1969; *Edip*, 1989, estrenada el 1977) fins a teatre de cabaret (recollit en part al volum *Ca barret!*, 1984) i l'escenificació de rondalles per a infants, tot passant per textos poemàtics per als espec-

tacles teatrals (*Oratori per a un home sobre la terra*, estrenat el 1969; i *La fira de la mort*, representada el 1970). A tot això, s'han d'afegir les col·laboracions amb La Trinca i l'elaboració de guions cinematogràfics. Gairebé una dotzena de títols encara segueixen inèdits i una part molt considerable mai no ha estat duita als escenaris.

ALTRES ASPECTES

Finalment, cal esmentar també la seva labor com a articulista, historiador de la literatura i traductor. La quantitat d'articles que Jaume Vidal Alcover va elaborar durant quasi tota la seva vida dificulta fins i tot l'elaboració d'una bibliografia completa. A més, va treure a la llum els seus papers en tota classe de publicacions, sense establir jerarquies absurdes entre uns mitjans de difusió i uns altres: la premsa periòdica (a Mallorca i a Catalunya), les revistes culturals i literàries, i, fins i tot, la premsa forana o comarcal. Si algun dia hom vol emprendre aquesta feina, ben necessària, es trobarà amb la necessitat d'escorcollar totes les publicacions dels Països Catalans des de finals dels anys quaranta fins ara. Una mostra dels seus treballs periodístics ha estat recollida al volum *El Mirador* (1995), a cura de Sebastià Alzamora.

La labor com a professor universitari li va fer incrementar l'elaboració d'estudis sobre autors i

LES NOSTRES BOTIGUES A:

- PALMAC/. Francesc Fiol i Joan, 10
Pça. Pere Garau, 20 C i D
C/. Aragó, 17
C/. Blanquerna, 18
- FELANITXC/. des Convent, 37
- MANACORAvda. Baix des Cos, 3
- CALES DE MALLORCA ...Centre Comercial
- ALCÚDIAPça. Constitució, 10
- CALA MILLORC/. Son Jordi, 4
- SA COMAAvda. Savines, 118

temes literaris, així com l'edició de textos antics i clàssics (de Berenguer d'Anoia, Guillem de Torroella, Jaume i Pere March, Francesc d'Olesa, Sebastià Gelabert, etc.) i alguns treballs sobre literatura popular. El lector pot consultar el llibre *Estudis de literatura medieval i moderna* (1996), aplegat per Magí Sunyer i Pere Anguera. També ens podríem referir a molts dels seus nombrosos articles sobre literatura contemporània (recollits en part a *Estudis de literatura catalana contemporània*, 1993) i a treballs de síntesi com *Trets fonamentals de la literatura catalana*, 1978, i *Síntesi d'història de la literatura catalana*, 1980. Però sobretot crec que, d'entre tots, cal subratllar els escrits dedicats a Llorenç Villalonga (com la biografia *Llorenç Villalonga o la imaginació raonable*, 1984, o els seus articles i pròlegs aplegats parcialment a *Llorenç Villalonga i la seva obra*, 1980), un autor que Jaume Vidal Alcover coneixia millor que ningú. La relació personal que hi va haver entre ells -marcada, això sí, per les diferències ideològiques i estètiques, que els duïen a discussions freqüents-, la profunda coneixença que Jaume Vidal Alcover tenia de l'alta societat mallorquina i els seus coneixements filològics li permetien un accés privilegiat al coneixement de l'ambigua i complexa obra villalonguiana. A més, hi va haver una participació molt directa de Vidal Alcover en algunes obres villalonguianes com, per exemple, *Desbarats*, el llenguatge dels quals és segurament fruit d'una intervenció molt directa del nostre autor.

Com a traductor, hem de dir que va traslladar al

català obres del llatí (Juli Cèsar), de l'alemany (F. Hölderlin) i sobretot del francès: J.A. Rimbaud, A. Gide, G. Sand... Cal remarcar molt especialment la seva versió de *A la recerca del temps perdut*, de M. Proust, una obra monumental, que va originar alguna polèmica a causa del llenguatge emprat. També cal recordar que va vessar al castellà *Mort de Dama* en les pàgines de la revista *Papeles de Son Armadans*. Finalment, voldria esmentar, per acabar d'arrodonir aquesta visió general -i esquemàtica- de la producció de Jaume Vidal Alcover, un projecte de memòries que no va poder arribar a escriure: *La gàbia dels mil-i-un ocells*. Tot plegat és un exemple més del que Jaume Vidal Alcover encara ens havia de dir i de tot el que encara havia de fer quan, ara fa deu anys, ens va deixar.

Notes:

- 1.- AUTORS DIVERSOS: "*Homenatge a Jaume Vidal Alcover*". (Barcelona: Columna, 1992), pàg. 35.
- 2.- Vegeu: "*La docència de la literatura*" dins *Estudis de literatura catalana contemporània*, de Jaume Vidal Alcover. (Barcelona: Universitat Rovira i Virgili i Universitat de Barcelona, 1993); pàgs. 503-510.
- 3.- Vegeu: Margalida PONS: "*La miniatura i l'idolet (Sobre un recull de tanques de Jaume Vidal Alcover)*", *Estudis Baleàrics*, 46 (maig-agost 1993), pàgs. 85-89

RESTAURANT
SA CREU

CUINA MALLORQUINA

MENÚ DIARI

Ctra. Manacor - Inca, km. 9
Tel. 971 83 02 46
07520 PETRA

BATEJOS - NOCES
COMUNIONS
MENJARS D'EMPRESA

JAUME VIDAL ALCOVER, POETA I TRANSMISSOR DE CULTURA

Biel Majoral

Escrit per al programa de la representació de N'Espardenyeta

Els qui coneguèrem de prop en Jaume sabem que som uns afortunats. Anar a can Vidal volia dir adéu a la frissor, asseure's en una butaca balancí, no rebutjar el fet de compartir un wisqui amb gel, punt en boca i badar bé les orelles. Coneixia bé tots els entrellats de les "famílies" mallorquines i de tots els que pretenien esser-ne, de les famílies. No te'n refiïs d'aquell -deia- que et fotrà. Sempre l'encertava.

Embadalit, no vaig destriar mai si a les històries hi afegia collita pròpia o és que les coneixia tan bé que es podia permetre d'arrodonir-les, i això només ho fan els lúcids. A Barcelona feia cap a caseva i a Mallorca el visitava sovint; ja us podeu imaginar si n'hi vaig fer d'hores xerrant del nostre gran tema: la cultura popular, cultura - no va rebutjar mai el mot folclor - que ell coneixia amb la dignitat dels qui no la diferenciaven de cap altra cultura. Veigau, si no ho creis, com va començar la seva darrera lliçó a la Universitat de Tarragona:

"Hi ha diverses maneres d'ensenyar i d'aprendre, d'exercitar-se en el coneixement i en la fruïció d'això que hem batejat amb el nom de Literatura, en la seva condició o aspecte d'una de les manifesta-

Escena de la representació de "N'Espardenyeta" per Magisteri Teatre

cions de l'Art. I aquí potser, i per començar, s'escau una famosa citació: la de sant Agustí en el capítol I de les seves Confessions: Feis-me saber, Senyor, i donau-me a entendre quina de les dues coses ha d'esser primer: invocar-te i alabar-te o si primer ha d'esser conèixer-te per invocar-te. Perquè ¿qui t'invocarà si no et coneix? És molt poc freqüent que, entre els professors de Literatura, es plantegi aquesta qüestió prèvia: invocar la Literatura sense conèixer-la és la conducta més habitual. Invocar-la sense conèixer-la i per tant sense estimar-la, perquè del coneixement neix l'amor i sense coneixement no hi pot haver amor vertader".

LA PRESENCIA DEL FOLKLORE EN L'OBRA DE JAUME VIDAL

Rosa Comes Casas (Universitat Rovira i Virgili)
Amb el suport del Comissionat per a Universitats i Recerca
de la Generalitat de Catalunya.

Hauria estat una mica estrany que l'obra creativa de Jaume Vidal Alcover no hagués assimilat per un procés natural tota la riquesa artística del nostre folklore. L'escriptor va viure la infantesa i l'adolescència en una illa, i les illes, pel fet d'estar geogràficament isolades, són indrets que tendeixen a conservar, més que les zones molt comunicades, les tradicions; en una societat com la de la Mallorca d'aquell moment l'herència cultural que va rebre havia d'incorporar forçosament les manifestacions artístiques del poble.

Però és que, a més, Manacor, la localitat on Jaume Vidal va néixer, havia estat precisament el terme en què Antoni M. Alcover -que, a part de lingüista, va ser un rondallaire excepcional- havia anotat les històries del seu famós *Aplec de Rondalles Mallorquines d'En Jordi des Racó*. A l'hora de parlar de la pròpia trajectòria, Jaume Vidal sempre destacava el fet que la seva infantesa va transcórrer en una terra on va poder mantenir un contacte directe amb les fonts de la cultura popular, escoltant de viva veu contes i glosades, assistint a festes i revetlles i llegint, també, les primeres edicions de l'obra d'Antoni M. Alcover, les quals van contribuir molt a la formació de la seva parla.

L'admiració de Jaume Vidal per l'estil "vivaç, lleuger, popularíssim i correcte al mateix temps" que Antoni M. Alcover va crear a l'hora de redactar les rondalles recollides dels diversos informants entrevistats, s'expressa en múltiples escrits i articles, i és per aquest motiu que l'autor sempre va col·locar aquests textos entre els grans de la literatura mallorquina. Hem de pensar que dins del concepte de *literatura nacional mallorquina*, que Jaume Vidal va inventar per referir-se a aquelles obres de la literatura de l'illa que tots els mallorquins tenien a les prestatgeries de casa seva -obres que agradaven a tothom, sense distincions de classe, ni d'edat, ni d'ideologia-, al costat de narradors com Llorenç Villalonga, Miquel

dels Sants Oliver i Gabriel Maura, per exemple, i de poetes com Miquel Costa, Joan Alcover, Maria Antònia Salvà o Rosselló-Pòrcel, situa l'*Aplec* alcoverià, perquè considera que la prosa que el seu autor construeix és de matisos excepcionals.

Jaume Vidal, però, no només va sentir admiració per les petites obres narratives d'Antoni M. Alcover, sinó pel caràcter de les manifestacions folklòriques en general. Tal com ell mateix explicava, tota la vida va veure en la rondallística mallorquina que rebé de viva veu "una font de suggerències, tendents a una possibilitat infinita d'interpretacions" (1) i el cert és que, per a ell, els contes tradicionals van ser, des de jove i fins a la maduresa i tant des d'un punt de vista personal com des d'un punt de vista creatiu, un estímul, un motor d'idees i un conjunt de valors a tenir en compte. Ho demostra el fet que l'entusiasme per les rondalles i les cançons populars no va disminuir gens en els anys de joventut i d'estudis: l'any 1943, quan es va traslladar a Barcelona per fer els últims cursos de la carrera de Dret, es va instal·lar a casa del seu oncle Guillem Alcover i allí es va iniciar un període decisiu pel que fa a l'adquisició de coneixements artístics, ja que aquest familiar era molt afeccionat al teatre, a la música i a la pintura i va posar al seu abast una àmplia biblioteca on va poder conèixer molts aspectes de la literatura europea i mallorquina.

Doncs bé, ni la influència del seu oncle Guillem Alcover, que va ser responsable directe del seu enriquiment cultural i que detestava qualsevol tipus de manifestació folklòrica amb excepció de la gastronomia, va fer minvar la fascinació que sentia pel món que el va envoltar des de petit (2). Una de les idees sobre el folklore que més interessava Jaume Vidal és el fet que, lluny de constituir un tresor localista, les cançons, les llegendes i les rondalles eren manifestacions d'art compartides pels més diversos països del món. La localitat i la universalitat característiques del folklore era un dels aspectes que més l'atreia: el sorprenia pensar que "L'Amor de les tres taronges", una rondalla tan "mallorquina", hagués estat, per exemple, el títol d'un ballet que Sergéi Prokofieff havia compost a partir d'una llegenda russa (3). I remarcava el fet que en escriptors de totes les èpoques i nacionalitats es troben recreacions de motius, històries i tòpics presents al folklore mallorquí, la qual cosa s'explica perquè aquests autors reelaboraven elements del seu folklore i,

així, doncs, perquè els temes del folklore són comuns culturalment. En el pròleg de l'obra de teatre on va escenificar una rondalla del recull d'Antoni M. Alcover, "N'Espardenyeta", i que mai no s'ha publicat (4), va disposar un diàleg entre els protagonistes que intervenien en el conte i el personatge del director d'escena en què, precisament, una de les idees que s'hi exposaven era aquesta: la rondalla de n'Espardenyeta, ens diuen, és una rondalla que camina pel món, que volta i roda d'ací d'allà i que ara sentim en una llengua i ara en una altra, una rondalla que, volant per damunt el mar i la terra, passà per Mallorca i hi posà arrel. Tant en conferències i articles, com en peces creatives, Jaume Vidal, per tant, amb una intenció didàctica, amb la intenció, jo diria, de fer veure a la gent el valor cultural de les manifestacions artístiques populars -en moltes ocasions i encara actualment menystingudes-, explicava el que constata, per exemple, el catàleg rondallístic internacional d'Antti Aarne i Stith Thompson *The Types of The Folktale* (5), una

Juliol - Agost 2001

INSCRIPCIONS

Del 25 al 28 de juny de 2001
De 9.00 a 13.00 h.
En el Centre Cultural
Tel. 971 53 00 15

*i ara també a
Pollença!*

ESCOLA MUNICIPAL D'ESTIU

L'Escola d'Estiu té la finalitat d'oferir un servei educatiu a les famílies que, per raons laborals o per altres motius desitgin que els seus infants participin en activitats programades durant l'època estival. Un equip de professors i monitors amb l'experiència necessària seran els responsables de les activitats a desenvolupar. S'organitzaran tallers, lectures, sortides... tot en el marc d'aquesta estació de l'any: L'ESTIU.

EDATS

Nivell 1: de 6 a 8 anys.
Nivell 2: de 8 a 12 anys.

LLOC

Pollença: C.P. Joan Mas
Port de Pollença: C.P. Miquel Capllonch
(edifici antic)

PREU

15.000 ptes./mes. Germans 12.000 ptes./mes
MENJADOR
Opcional 900 ptes./dia

DIES

De dilluns a divendres

HORARI

De 9,00 a 17 h.

MESOS

Juliol i agost

INICI DE L'ESCOLA

2 de juliol

REUNIONS INFORMATIVES

Dia 28 de juny al C.P. Joan Mas de
Pollença. A les 20,30 h.

Dia 28 de juny al C.P. M. Capllonch (edifici
antic) del Port. A les 20,30 h.

AJUNTAMENT DE POLLENÇA

eina indispensable per als qui estudien el folklore des d'una òptica científica perquè ordena els contes per arguments i d'un argument anota cadascun dels rondallaris del món que l'inclouen, la qual cosa evidencia la connexió profunda que existeix entre un folklore i un altre.

Com es va traduir la consideració que Jaume Vidal sempre concedí al folklore dins la seva obra creativa? En primer lloc, de l'Aplec d'Antoni M. Alcover va arribar a adaptar cinc rondalles diferents. Per una banda, va dur a terme la reelaboració escènica, com he dit, de *N'Espardenyeta*, però també de dos contes més, *L'Amor de les tres taronges* (6) i *El murterar del rei de França*, el text de la qual encara no s'ha localitzat. Per una altra, va publicar el 1980 al llibre *Dues rondalles farcides i altres narracions* la reelaboració narrativa dels contes titulats *Es llum de la terra i Mestre Nadal de sa placeta del Socós* (7). Com podem veure, la inclinació de Jaume Vidal cap aquest gènere va ser força productiva. Un gènere que, per cert, el convidava més que cap altre a posar en pràctica la seva concepció de la literatura: tal com ell afirmava (8), a Jaume Vidal el que li agradava més del món era moralitzar, fer de moralista, i el didacticisme implícit de les històries orals era un recurs molt aprofitable.

En segon lloc, el 1978 va publicar un *Recull de llegendes*, en el pròleg del qual veiem com l'autor manifesta l'objectiu que es proposa: ens explica que els deus relats que redacta de nou només són un avançament d'una obra més vasta on vol recollir "tots els fets llegendaris de les nostres terres, sota una nova redacció i acompanyats dels pertinents estudis" (9). La proposta era molt ambiciosa i no va arribar a fer-se realitat, però ens ha quedat aquest volum i algunes llegendes més disperses entre els seus papers personals. A més d'aquests explicacions, a la introducció d'aquest llibre inclou certes especificacions que ens fan veure molt clar que la redacció final resultant en cada cas és una obra fortament marcada per la manera de fer de l'autor. Diu Jaume Vidal: "Hi ha

autors que han emprès la tasca de recollir llegendes nostrades, però no crec que l'hagin pensada amb l'abast que jo don al projecte ni, sobretot, que l'hagin imaginada amb el tractament fortament literari que jo intent" (pàg. 7).

La tasca de Jaume Vidal, com veiem per aquests aclariments sobre les llegendes i com es dedueix de l'anàlisi de les adaptacions rondallístiques esmentades, no és mai una feina de folklorista; ni en el cas de l'adaptació de les rondalles alcoverianes ni en el cas de la reescriptura de les llegendes ens trobem davant d'un especialista que vulgui conservar les històries orals redactant de nou les versions ja existents. La intenció de Jaume Vidal sempre va més enllà, perquè el folklore és en ell un pretext per fer literatura, de manera que aquest esdevé un recurs que l'autor retoca al seu gust per tal d'expressar el missatge propi. Això és molt clar en uns casos i menys en uns altres, però la voluntat de manipular literàriament la base folklòrica sempre hi és.

En *El llum de la terra i Els viatges de mestre Nadal per terra i mar* és molt evident la manera com l'autor reconduïx el relat alcoverià i com el converteix simplement en un esquelet semàntic que modela lliurement: amb la

seva prosa, el sentit de la primera fa un gir de cent vuitanta graus, ja que, partint d'una rondalla la interpretació de la qual apel·la a Déu i a l'ètica religiosa, arriba a proclamar la moral del més agnòstic; i en el cas de la segona, els senzills passos d'enginy que la conformen es farceixen i esdevenen una metàfora de les diverses situacions polítiques que pot viure un país (10). En les escenificacions rondallístiques de *N'Espardenyeta* i *L'Amor de les tres taronges*, el canvi de sentit no abraça la globalitat de l'obra, perquè la interpretació que fem de la història alcoveriana i la de la reelaboració de Vidal és la mateixa, però, per contra, el que es pretén és intensificar la càrrega simbòlica dels personatges que protagonitzen els relats: si comparem les reelaboracions i els contes d'Antoni M. Alcover,

arxiu fotogràfic d'Encarnació Viñas

veiem com la ploma de Jaume Vidal accentua la llestesa de n'Espardenyeta i l'estupidesa, la malcriança i la crueltat del rei amb l'objectiu de reivindicar el seny dels socialment menys afavorits i de criticar la freqüent beneiteria dels qui tenen el poder; i veiem també com la intervenció de la jaia bruixa de *L'Amor de les tres taronges* està farcida de comentaris de tipus ideològic que la converteixen en una veu rebel, oposada al govern i als abusos de la classe alta, i que el

bell personatge de Bernadet, a través del poema de Paul Verlaine i de les estrofes que canta al llarg del seu camí, que són reflexions sobre el *carpe diem*, el desig i el viatge temporal, passa a assumir un simbolisme doble, ja que representa, per una banda, l'home angoixat per l'interrogant perpetu, l'ésser humà en la seva dimensió de recercador constant, i, per una altra, l'home que arriba a descobrir la finalitat de la seva existència.

En tercer lloc, l'obra literària de Jaume Vidal també compta amb unes quantes *projeccions*, un terme que s'utilitza per definir les creacions originals que, sense incloure materialment cap element folklòric enregistrat, real o recopilat en un rondallari o en un cançoner, transmeten l'essència de la tradicionalitat a través de subtils estructures mètriques i sintàctiques, d'oposicions semàntiques entre personatges i de certs enfocaments argumentatius. Un exemple

Arxiu fotogràfic d'Encarnació Viñas

d'això és el conte de Jaume Vidal "Els dos llaüts", del llibre *Mirall de la veu i el crit*, de l'any 55, que planteja un enfrontament moral entre els protagonistes de la història acostat als esque-mes de la faula. En el relat de Jaume Vidal s'estableix una relació entre dos llaüts que és la pròpia dels relats faulístics, en què habitualment un d'aquests posseeix qualitats superiors en aparença, en l'aspecte físic (és ràpid, àgil, fort, alt,

ferotge o gran), mentre que l'altre té menys qualitats d'aquest tipus, però és més intel·ligent, posseeix més qualitats psíquiques (paciència, enginy, perseverància, voluntat, experiència). Així, doncs, en aquest cas, no és que l'autor inclogui el fragment d'una cançó, d'un proverbi o d'un conte enmig del diàleg o que ens trobem davant una faula de títol concret; aquí l'autor recrea l'estructura moral del gènere faulístic: en comptes de

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!

AMB LA QUALITAT DE: **Tramuntana**

personificar dos animals, com acostuma a fer la falla, personifica dos vaixells, però planteja una dicotomia de caràcters i associa a aquests caràcters una dicotomia física pròpia d'aquest tipus de narracions.

L'escrit que teniu entre mans és una breu descripció dels diversos contextos de l'obra creativa de Jaume Vidal en què podem trobar la petjada de l'extraordinari Antoni M. Alcover o del folklore català en general. Evidentment, a part d'aquestes mostres, encara hauríem de relacionar les múltiples referències esparses en les novel·les, els poemes i les peces teatrals, on podem aïllar parèmies, cançons, motius rondallístics, endevinalles, acudits i llegendes que s'introdueixen amb una intencionalitat determinada en cada cas. Basti aquesta senzilla enumeració per fer-nos càrrec de la importància del folklore per arribar a interpretar d'una manera correcta la globalitat de l'obra de Jaume Vidal Alcover.

Notes:

- 1.- "Nota". Dins *Dues rondalles farcides i altres narracions*. Manacor: Ajuntament 1980. Pàg. 130-131.
- 2.- Vegeu les "Notes autobiogràfiques". Dins *Estudis de literatura catalana contemporània*. Barcelona: Universitat de Barcelona; Universitat Rovira i Virgili 1993. Pàg. 23.
- 3.- Vegeu "Valor poètic de les cançons populars de Mallorca". Dins *Estudis de literatura medieval i moderna*. Palma de Mallorca: Moll 1996. Pàg. 513-530.
- 4.- "N'Espardenyeta" es va publicar per darrera vegada dins *Tres rondaies d'en Jordi d'es Racó*. Palma de Mallorca: Moll 1979 (Pàg. 41-66). Ara bé, aquest pròleg, que es conserva a l'arxiu del Llegat Vidal-Capmany, de la Facultat de Lletres de la URV, avui dia encara resta inèdit.
- 5.- Helsinki: *Academia Scientiarum Fennica; Suomalainen Tiedeakatemia* 1987.
- 6.- Palma de Mallorca: *Universitat de les Illes Balears; Consell de Mallorca* 2000.
- 7.- Manacor: Ajuntament 1980. Pàg. 11-46.
- 8.- Vegeu *Els autors de teatre català. Testimoni d'una marginació*. Barcelona: Curial 1976. Pàg. 287.
- 9.- Barcelona: *Doposa* 1978. Pàg. 7.
- 10.- Per a una anàlisi detallada d'aquestes dues adaptacions, vegeu Comes, Rosa. "Alcover i Vidal: dues rondalles farcides". *Randa* 41 (1998): 43-62.
- 11.- Mallorca: *Editorial Moll* 1991.

Pianos Can Garcias

1.951

Pere Josep Garcias (Pianer)

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 971 46 20 16

VENDES I LLOGUERS AMB OPCIÓ A COMPRA

**AFINACIONS · REPARACIONS · RESTAURACIONS
ASSESSORAMENTS · ACCESSORIS · TRANSPORTS**

**Presentant el carnet
de l'STEI-i obtindreu un
20% de descompte!**

**MARINELAND
AQUAPARK
AQUACITY.**

C/ Oquendo, 23 - 2ª Planta - 28006 Madrid

2000 UIB

Conecta't!

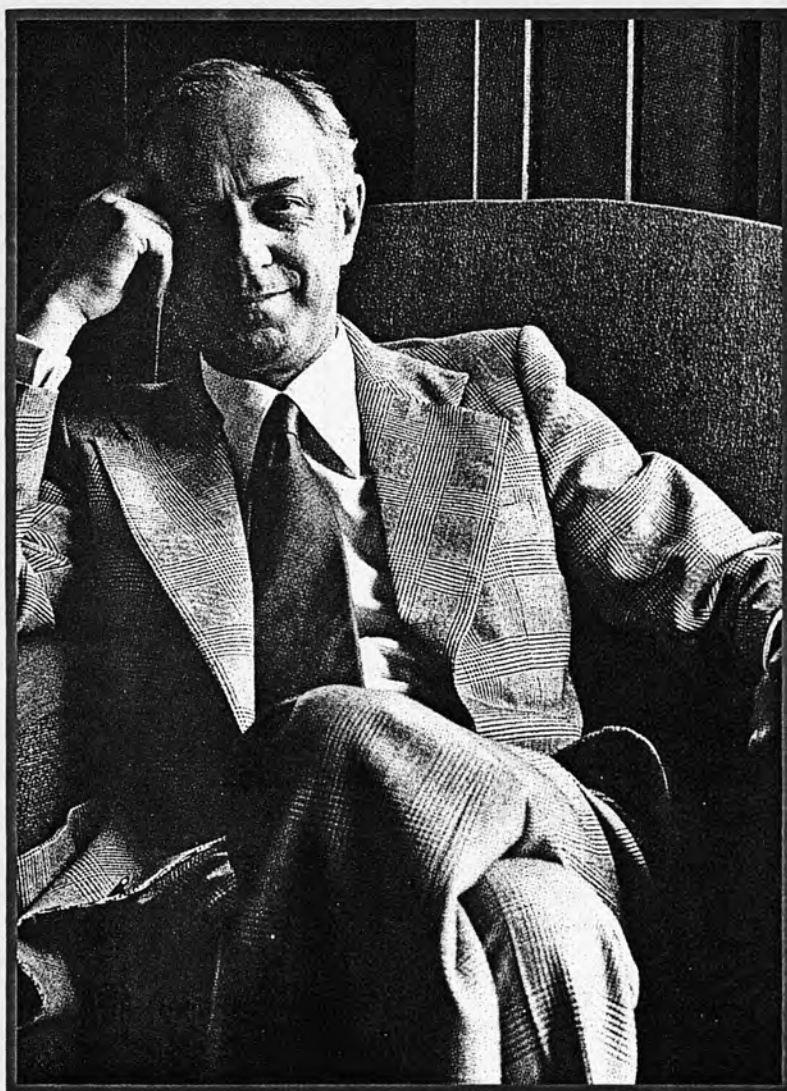
<http://mallorcaweb.com/mag-teatre>

A l'hora del berenar, en aquella hora morta entre dues feines,
en qualsevol moment, viu: carrega la bateria, sense moure't
de la pantalla, amb bona poesia.

Troba-hi els teus poemes

JAUME VIDAL ALCOVER

Antologia poètica

*Foto de Pilar Aymerich, cedida pel Llegat Vidal-Capmany
(Biblioteca de la Facultat de Lletres de la URV)*

l'hora verda

ALEGRIA

¶ He inventat un horitzó?

Pilota de goma, damunt la mar plana
bota, bota, bota!

Bota, cor, i puja, brollador d'escuma,
entre cel i cel,
entre somni i somni,
entre vida i vida...

Damunt la mar plana, damunt el temps pla,
bota cor,
bota, vida, vida meua, bota!

L'argna no compta.

No.

¶ He inventat un horitzó!

ALEGRIA

Mar. He dit mar. ¿No heu sentit
volar els aucells a migdia?

Cel, He dit cel. ¿No heu tastat
les fulls dels pins a l'alba?

Mar. No he dit mar, perquè ho die
encara. I cel.

L'horitzó
ple d'estimats i estimades.

¿No veis els estels ballant
al retorn de les escumes?

LES CANÇONS DEL VI

De la lluna lluna,
com cau el xampany!
De la lluna bruna
a l'estany d'estany.

Prèix color de rosa,
pren-me l'as de cor,
per la rosa closa
que es mor si no es mor.

De la lluna bruna
crits i desgavells.
Mèl raja la pruna
entre set crepsells.

Pren-me l'as d'espasa,
prèix color d'argent,
per la verda casa
on es tanca el vent.

On el vent es tanca...
Cèl znerzpellat,
endoleix la branca
de l'enamorat.

Vi negre, barranc.
Vi blanc, colomí.
¿Qui t'haurà de dir,
vi, la meva sang?

Traguem flors del fang
i avui serà ahir,
la glosa del vi,
vi negre, vi blanc.

I allà, ran del cel,
un broll d'al.lèluigs.
I allà, ran del cel
un test per florir.

Quatre-centes pluges
i només un vi.

Que et diré que sí.
I jo et die que no.
Una cosa així.
Però molt millor.

No val afegir
un plat a un tassó.
No val beure vi
sense afegitó.

Falcó. Colomí.
Colomí. Falcó.
Ja t'he dit que sí.
I jo et die que no.

Hi!
Sí!
No!

Penja encara.

Cau.
Que no.

Cau la clau.
L'aigua l'empara.
L'aigua inventa un nou racó.

L'aigua... L'ai...
No!
Sí!
Hi!

PETIT, MENUT

Petit, menut, el vers com escaiola,
si baixa, puja al bec: el vers com un pinsà.

Jo tenia un gra d'ordi. No sé qui el se menjà.

Petit, menut, el món que mou la coa,
el món-petit, menut- el món, un ratolí.

Ara die "ara vénc". I ara ja som aquí.
Petit menut, viure és tenir una rosa
que esfullar

-petit, menut-
que esfullar
-menut, petit-.

Una rosa: l'atzar guanyat i el temps perdut.
Petit, menut, petit, menut, petit, menut.

ARA

¶i, no! No em diguez que no
durarà aquesta alegria!

Sol i sol i per a sempre
sol al fons de la memòria!
¶legria viva en mi,
per a sempreviva, viva
com el llumeneret blau
de la rondalla més llunga.

¶i, no! No em diguez que no
durarà aquesta alegria!

DUES CANÇONS LLUNÀTIQUES

A Helena Blanco

1

Pierrot vaga com
una pampaloia.
Arlequí s'enjoia
de goig per tothom.

Bella Colombina
damunt una flor,
flor de lluna, cor
d'àngel o de nina.

I en la fronda espessa
-fat-i-fat de faula-
la tristor del saule
de goig es desfressa.

Marcit i malalt,
el meu cor se'n munta
i es dorm en la punta
del ciprer més alt.

2

Rossingol cantor cantor,
rossingol cantor cantaire,
quatre llunys té l'amor,
ai dolor!,
quatre llunys i un sol aire.

Rossingol trist i tot-sol,
gira sol, que gira sola
per un altre rossingol,
ai!, la teva rossingola.

Però riu, rossingoler,
riu, que riu la primavera
i als brancons del cirerer
ja s'encén qualque cirera.

Rossingol cantor cantor,
rossingol cantor debadès,
un amant té el meu amor,
ai amor!,
un amant i quatre amadès.

RECERS

Estic tot ple de valls: cintura, espatlles,
aixelles, ple de valls i en elles tu,
agombolada per a sempre.

En elles tu, més jo, desficiós,
trenquí les cançons on la vida canta.

Tot ple de valls, tot ple i en elles tu,
foe viu a flor de pell vers la meua ànima.

LA MARGALIDA

A la tia Magdalena

Na Margalideta
fa bugada
a l'entorn de la prada.

Si està la roba tan neta!

Renta qui renta,
tota contenta,
canta qui canta:
*-Dit pellerit,
cama , cama de rapit...-*

La rosa s'espanta:
-Si la roba està tan neta!

-...cama, cama d'arçngada...-
Bona bugada!
Corr el lleixiu!

I del niu
guaita el rupit i diu:
*-Margalideta
que fas bugada,
renta, renta tota la prada...-*

*-...què en volgu d'aquesta somada?
Set sous i mig...-*
I la flaira
del romaní
ja no sap per on partir.

*-...renta l'herba, renta el riu,
renta la lluna,
la noninguna,
que sempre bada, que mai riu.-*

*-Hala, ensella!
-li respon ella-
I a volar per altre vent!
No és per la prada
la bugada
ni per la lluna
ni pel torrent:
¶ ca-meva hi falta gent!-*

I a cau d'orella
la violeta
diu a la rosa vermella:
-Si està la roba tan neta!-

*-...què en volgu d'aquesta somada?
Set sous i mig.
Posau-la assussuaquí enmig!-*

Si la roba està tan neta!

EDUCACIÓ I GLOBALITZACIÓ

Neus Santaner

El terme globalització va començar a ser utilitzat després de la caiguda del mur de Berlín per indicar l'hegemonia dels EEUU en tots els aspectes polítics, econòmics i tecnològics. El terme ve a considerar tot el planeta com un objecte comercialitzable, al marge de les conseqüències que aquest fet pugui ocasionar.

La concentració progressiva del capital globalitzador és un dels seus trets característics. Les companyies multinacionals han duit a terme durant el darrer decenni una carrera frenètica per comprar-se unes a les altres, acumulant tal poder, que els polítics tradicionals han quedat relegats a ser mers titelles, els fils dels quals són controlats pel capitalisme globalitzador, sense cap tipus de fre, traspasant fronteres, deixant un rastre de misèria que mai cap altre imperi havia ocasionat als països del Tercer Món.

Dins aquest context, l'activitat política té un paper clarament subsidiari, els polítics ja no tenen el poder efectiu del que passa als seus països quan es tracta d'assumptes d'autèntica importància.

Una de les conseqüències més cruels de la globalització és l'empobriment progressiu de les dues terceres parts de la humanitat, en aquest s'hi ha d'afegir el sotmetiment d'aquests països pobres al Banc Mundial i al Fons Monetari Internacional, les exigències econòmiques i financeres dels quals els asfixien amb un deute extern que els condemna a una creixent dependència. La fam, la misèria, les ignominioses condicions de treball, la carència de serveis sanitaris, d'escoles, de prestacions socials.....res no importa si el que està en joc és aconseguir el màxim de benefici econòmic possible.

Una vegada fets, de manera molt sintètica, els flaxos de la globalització, vegem quin paper juga l'EDUCACIÓ en un món dominat per una dinàmica perversa que supedita qualsevol cosa a la lògica del màxim benefici en el menor temps possible.

L'educació com a dret.

En primer lloc, el postulat que defensa l'educació com a prioritat al servei del desenvolupament

integral de les persones és abandonat i, al mateix temps també és abandonat el principi de formar ciutadanes i ciutadans crítics, capaços d'intervenir activament en el món i transformar-lo. El nou model educatiu de la fase globalitzadora es basa en l'eficàcia i en l'eficiència. És a dir, es tracta que l'educació respongui a les necessitats del sistema de mercat, al mateix temps que ha d'estendre el pensament únic, sense crítica, resignat, que faciliti el control ideològic de les persones. El capitalisme globalitzador, en definitiva, el que tracta és de canviar el sentit de l'educació, el que s'ensenya i com s'ensenya s'han d'ajustar als objectius mercantilistes.

La contrareforma educativa iniciada pel Ministeri d'Educació n'és un clar exemple, del canvi d'orientació que estam exposant.

En segon lloc es fomenta la privatització de l'ensenyament (com d'altres serveis públics) i s'afavoreix que l'ensenyament públic passi a ser subsidiari de l'anterior. L'ensenyament privat, sense cap tipus d'ajut, és el qui té encomanada la missió d'a-

collir i de preparar la futura classe social dominant; mentre que l'ensenyament públic va quedant relegat com a reducte dels que no poden anar a altra banda.

L'efecte més sagnant de l'efecte globalitzador dins l'educació és el manteniment de l'analfabetisme i de les precàries condicions d'escolarització dels països més pobres. Obligats per les duríssimes polítiques imposades pel Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional, retallen els drets socials. S'està veient com avanços aconseguits anteriorment, d'escolarització, estan perdent terreny actualment.

Des de l'STEI-i davant tanta injustícia i irracionalitat defensam:

- **Que l'educació és un Dret Fonamental que ha de ser garantit per tots els governs.** La comunitat internacional té l'obligació de ser l'àrbitre de mesures amb l'objectiu que tots els estats puguin garantir aquest dret bàsic a tota la ciutadania. Cal estar en guàrdia, l'educació no és un servei, no és una mercaderia. Cal estar alerta i denunciar els mecanismes dels que intenten adulterar el llenguatge educatiu amb termes economicistes, plantejant la tasca educativa en termes de mercat.

- **L'educació ha de garantir una formació integral de l'ésser humà,** on la preparació acadèmica i la preparació per al treball siguin un aspecte més, però el primordial és el possibilitar el lliure creixement de les persones en funció de les seves especificitats.

- **Cal fer una esforç unànime i solidari per fer desaparèixer l'analfabetisme als diferents països on aquest sigui una vertadera lacra social,** lacra que afecta sobretot les dones, que impossibilita el progrés social i contribueix a la perpetuació de situacions de tremenda injustícia, tant l'ordre internacional com als diferents àmbits d'una mateix estat.

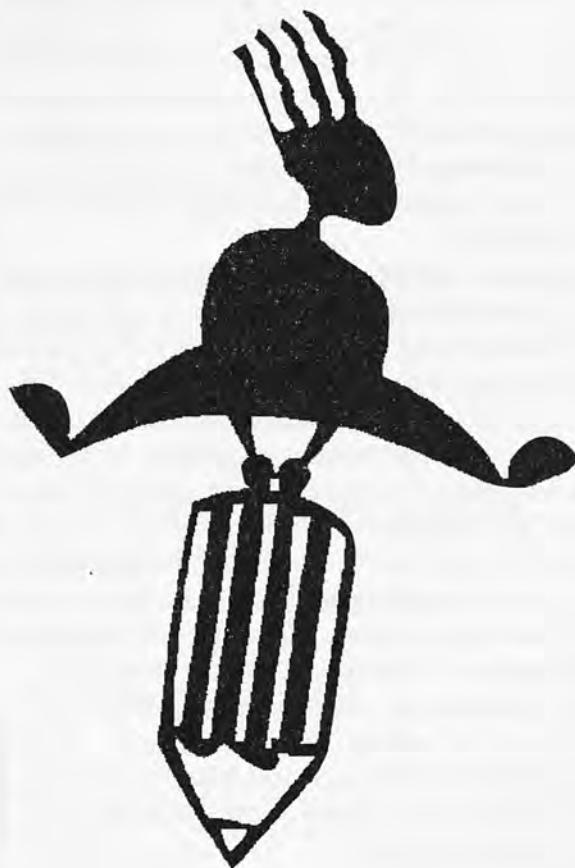
- **S'ha de garantir la llibertat de càtedra.** La llibertat del col·lectiu docent no ha d'estar condicionada per imperatius polítics, religiosos o de qualsevol altra casta. El professorat no ha de ser discriminat ni per la seva adscripció social, ni política, ni religiosa, ni per raça, orientació sexual o qualsevol altra característica personal.

- **Cal vetllar perquè l'educació no sigui un privilegi de casta, ni de grup social, ni de raça o de sexe.** En aquest sentit denunciem la poca implicació internacional contra els règims que exclouen les nines del seu dret a la formació, i denunciem les coartades religioses, culturals o socials que els diferents governs o grups de pressió

argumenten per tal que es segueixi perpetuant aquest atemptat als Drets Humans.

- **Cal fer efectives les conclusions del Forum Mundial de l'Educació, celebrat a Dakar, fa ara un any, per iniciativa de la UNESCO i d'altres organitzacions.**

En definitiva, és obligació dels diferents estats garantir, especialment, l'accés a l'ensenyament públic, gratuït i de qualitat, a aquelles nines i nins que es troben en situacions difícils o provenen d'ètnies minoritàries, i que puguin comptar amb igualtat d'oportunitats amb la resta de nines i nins, per tal de poder acabar els seus estudis i es pugui transformar la negativa realitat que els envolta.

C.I.V.E. 2001, SOBRE EDUCACIÓ A LES ILLES BALEARS, UN REPTE ACONSEGUIT

El Congrés Internacional Virtual d' Educació, C.I.V.E. 2001, desenvolupat via Internet des de dia 2 fins dia 6 d'abril, ha suposat per als seus organitzadors - Escola de Formació en Mitjans Didàctics i Cibereduca.com- així com per als patrocinadors -la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears, el Laboratori de Tecnologia de la Informació Multimèdia de la Universitat de les Illes Balears (L.T.I.M) i el Sindicat de Treballadors i Treballadores de l' Educació de les Illes (S.T.E.I.-i) - un èxit rotund.

Es varen superar totes les expectatives inicials amb les següents xifres: 136 ponències, 8 tallers, 15 fòrums temàtics, 15 xats temàtics, 8 fòrums de tallers, 25 xats de tallers. Es varen rebre una mitjana de 200 e-mails diaris, es varen visitar 12554 pàgines i es varen fer una mitjana de 1500 connexions diàries.

Al congrés s'hi varen inscriure un total de 1053 persones, de diferents professions, moltes d'elles dins del camp educatiu, de les quals 136 n'eren ponents, de països d'arreu del món. Va participar gent d'Israel, de 14 països del continent americà -EEUU, Argentina, Brasil, Veneçuela, Cuba, Mèxic, Xile, Bolívia, Colòmbia, Uruguai, El Salvador, Perú i Puerto Rico- i de 4 del continent europeu -Portugal, Grècia, Croàcia i Espanya-.

D'Espanya hi va haver una àmplia participació des de pobles i ciutats de totes les comunitats autònomes. D'entre els llocs d'origen de les ponències destacarem: Eibar, Alacant, Bellaterra (Barcelona), Pamplona, Sevilla, Madrid, Barcelona, Cáceres, Girona, Granada, Badajoz, Almeria, Xàtiva (València), Cadis, València. Ontinyent (València), Godella (València), Múrcia, Ugíjar. (Granada), Oviedo, La Línea de la Concepción, Segòvia, Lleó, Burgos, l'Hospitalet del Llobregat, Viana do Bolo. (Ourense), Osca, Saragossa, Bilbao, Badalona, Valladolid, Collado Villalba (Madrid), Jaén, Tarragona, Sant Sebastià, Màlaga, Lleida, Albacete, Badajoz, Illes Balears

Entre els professionals inscrits, relacionats, o aparentment no, amb l' educació, hi va haver mestres i professors de tots els nivells educatius (des de l'Ed. Infantil a la Universitària, passant per professorat d'adults o de formació de professionals), psicòlegs, pedagogs, psicopedagogs, educadors socials, sociòlegs, estudiants universitaris, biòlegs, periodistes, teleformadors, comunicadors socials, metges i funcionaris de les administracions públiques.

S'han rebut un gran nombre de felicitacions per l'organització del congrés i propostes per a:

- Mantenir la comunicació mitjançant fòrums i xats de caràcter mensual.
- Crear una llista de distribució.
- Iniciar investigacions en diferents temes educatius
- Realitzar nous tallers i cursos de formació
- Realitzar un congrés de Psicologia Educativa
- Una nova cita a CIVE 2002

Resta a fer una avaluació exhaustiva de CIVE 2001 que es farà juntament amb un equip d'investigació de la Universitat de Salamanca, però mentrestant podem dir que el balanç de CIVE 2001 ha superat en bona mida les expectatives inicials dels organitzadors i patrocinadors, de manera que els i les professionals de l'educació poden pensar que tenen una nova cita per al proper any: CIVE 2002. Es preveu que durant el mes de novembre se n'obrirà el termini d'inscripció i de presentació de ponències i tallers.

ANALISI DE LA NOVA REALITAT EDUCATIVA

La Confederació d'STEs ha organitzat, per segona vegada en aquest curs, unes jornades estatals d'anàlisi i debat amb l'objectiu d'analitzar la situació per la qual travessa l'educació en aquests moments, valorar els diferents projectes de llei que està preparant el MECD i proposar alternatives que redunden en la millora del sistema educatiu. Unes cent cinquanta persones varen participar en aquest fòrum, que va tenir lloc a Gandia (València).

Les jornades, que varem denominar "Reforma..., Contrareforma? Per una ensenyança pública de qualitat" es varen obrir l'horabaixa del divendres, dia 4, amb una mesa integrada pels següents representants polítics: Amparo Valcarce, portaveu del PSOE en la comissió d'Educació del Congrés dels Diputats; José Ramón Calp, diputat nacional del PP i membre de la comissió d'Educació del Congrés i M. Ángeles Martínez Esplà, secretària d'Educació d'Esquerra Unida en el País Valencià. Calp es va defensar davant de les acusacions d'obscurantisme entorn de la gestació de la Llei de Qualitat, argumentant que hi haurà diàleg i que l'esborrany encara no està escrit; va anticipar que el que es pretén fonamentalment, a través d'una sèrie

de reformes parcials "que no posaran res de cap per avall" és millorar l'etapa de l'ESO, els procediments d'aprenentatge o la inspecció educativa i va dir que els itineraris no suposaran una discriminació, perquè conduiran a un mateix títol: "Es podrà arribar a un mateix objectiu des d'una major diversificació", argumentà. Des del PSOE Valcarce va subratllar la necessitat d'un diàleg amb la comunitat educativa que al seu parer no es dona en aquest moment; va precisar que els socialistes no estan en contra de les reformes en general, sinó d'aquelles que siguin segregadores, i va opinar que la Llei de FP ha de ser consensuada i comptar amb una memòria econòmica, i que els directors no han de ser designats per l'Administració educativa. La

representant d'IU va vertebrar el seu discurs entorn de la defensa de l'ensenyança pública i la igualtat d'oportunitats, aspectes aquests que al seu parer són perillosos clarament amb les reformes que s'estan aprofitant des del Govern.

Jaume Martínez Bonafé, del departament de Didàctica de la Universitat de València, va advocar per la realització d'una anàlisi dels problemes educatius en pro-

funditat, sense por als canvis, però sabent bé qui els proposa i amb quines intencions; així mateix, va criticar la burocratització i va demanar que l'esquerra educativa no es limiti a estar a la defensiva, sinó que avanci propostes i raoni com i amb qui portar-les a cap: en aquest sentit, va apostar per un major compromís i involucració dels docents en les seves escoles.

Álvaro Marchesi va pronunciar una conferència entorn de distints indicadors de qualitat i equitat en l'ensenyança, establint una sèrie de comparacions entre una sèrie de països occidentals; al fil de les estadístiques, centrades en diferents aspectes, va extraure les seues conclusions, per a centrar-se en l'última part de la seua allocució en un comentari entorn de les reformes anunciades. Convençut que la LOGSE ha de modificar-se en aquells aspectes que ja no siguin vàlids, va criticar no obstant l'esperit del que s'ha anunciat que pot canviar-se, perquè entén que serà contraproductiu i no contribuirà a la resolució dels problemes del professorat i l'alumnat.

Cèsar Cascante, de la Universitat d'Oviedo, i Miguel Ángel Caldevilla, assessor del CPR d'aquesta ciutat, varen centrar les seves intervencions en aspectes relacionats amb la Formació Professional. El primer, des del punt de vista de la globalització, va alertar dels perills que l'educació s'emmotli als dictats i interessos del mercat econòmic, i que des de la FP s'imparteixi més una ensi-

nistració a les empreses que poden lucrar-se amb el sistema educatiu que una formació. Caldevilla va criticar que es redacti una nova Llei de FP sense haver avaluat prèviament el segon Pla de Formació Professional; va avaluar negativament el projecte d'Institut de Qualificació, entre altres coses pel centralisme que comportaria, i va advocar per observatoris d'ocupació a nivell autonòmic per a detectar les necessitats de formació.

Així mateix, va haver-hi un bloc de treball en què es varen conèixer distintes experiències educatives d'interès pel seu aprofundiment en l'atenció directa a l'alumnat, com són la portada a terme en el CP Cervantes de Bunyol (València), que va ser explicada per M. Ángeles Llorente, de MRP Escola d'Estiu del País València; Àngels Martínez Bonafé es va centrar per la seva banda en la xarxa de centres Viure la Democràcia en l'Escola, i José Luis Gordo de MRPs de Madrid, va exposar la seva experiència d'atenció externa a Carabanchel.

Distints grups de treball varen elaborar també propostes alternatives per aconseguir una ensenyança pública de qualitat que es presentaran als òrgans de la Confederació d'STEs per a la seva aprovació i reivindicació davant de la societat i les distintes administracions educatives.

PROJECTES DE COOPERACIÓ REALITZATS PER L'STEI-i DURANT L'ANY 2000

GUATEMALA

- *Promoció i formació de comitès cívico-polítics de dones indígenes. FINALITZAT*
Finançament: Fons Mallorquí de Solidaritat
Contrapart: CONAVIGUA (Coordinadora de vídues de Guatemala)
- *Promoció i formació de comitès cívico-polítics de dones indígenes. FINALITZAT*
Finançament: Govern Balear
Contrapart: CONAVIGUA
- *Construcció d'edifici (casa del mestre). FINALITZAT*
Finançament: Govern Balear
Contrapart: Asociación Guatemalena de Profesionalización Educativa (STEG) Sindicat de Treballadors de l'Educació de Guatemala.
- *Construcció d'habitatges mínims (31 habitatges)- Sepurzarco. FINALITZAT*
Finançament: Fons Menorquí de Solidaritat
Contrapart: CONAVIGUA
- *Construcció d'un edifici escolar per a institut d'ensenyament mitjà per cooperativa.*
Finançament: Govern Balear
Contrapart: AGISE
Finalitzada la primera part.
- *Projecte Llum i esperança per al futur - Comunidad El Carmen*
Finançament: Fons Pitiús
COMUNIDAD EL CARMEN
Segon any en funcionament de l'ensenyament de l'Institut bàsic.
- *Ampliació de l'edifici escolar del Instituto Básico por Cooperativa Barrio el Provenir.*
Finançament: Govern Balear
AGISE
Finalitzada la primera part, en construcció l'ampliació.

EL SALVADOR

- *Formació docent d'educadors populars - 2on any - Beques curs 2000. EN CURS*
 Finançament: UIB
 Contrapart: FUNSALPRODESE
- *Campanya de recollida i enviament de material. Autobús*
 Finançament: Govern Balear
 STEI
Falta l'enviament de l'autobús
- *Projecte de panificació.*
 Finançament: Fons Mallorquí de Solidaritat
 Contrapart: ANDES (Asociació d'Educadors Salvadorencs)
 Projecte reformulat: *Reconstrucció de la Escuela de Capacitación Docente afectada pel terratrèmol del mes de gener.*

HONDURES

- *Construcció i equipament de menjador i cuina.*
 Finançament: Govern Balear
 Contrapart: INFOMACO -Instituto de Formación Magisterial-. Colprosumah
 Projecte reformulat: 6 dormitoris de 4 persones amb bany complet
 1 sala de reunions
 1 cuina-menjador
- *Campanya de sensibilització - Julio Arango
 + Exposició "Una mirada a Centreamèrica". FINALITZAT*
 Finançament: Govern Balear
 STEI
- *Campanya de recollida i enviament de material - Autobús*
 Finançament: Govern Balear
 STEI
Falta l'enviament de l'autobús

Tallers de formació estiu 2000.

Es varen realitzar a

Guatemala -73 tallers, amb 2.831 persones participants

Hondures -13 tallers, amb 408 persones participants

CENTRES QUE HAN REBUT AJUDA DE L'STEI-i

SEFCA: Una multcopista
Una màquina d'escriure
Un televisor - Donat per l'Església de Mallorca
Un vídeo - Donat per l'Església de Mallorca

EL CARMEN: Material didàctic per valor de 150.000 ptes
Una màquina d'escriure

CONAVIGUA: Un televisor
Material didàctic per valor de 150.000 ptes

DRETS HUMANS: Un ordinador
(Guatemala) Un fax
Quatre ventiladors
Dues cafeteres

STEG: Un ordinador
Una fotocopiadora
Suport a l'organització dels cursos estiu-2000.

S'HAN SOL·LICITAT ALTRES PROJECTES A LES SEGÜENTS ENTITATS, I HAN ESTAT DENEGATS:

Govern Balear (2), Fons Mallorquí (1), Sa Nostra (2), La Caixa (3), Fons Menorquí (1), Fons Pitiús (1), Ajuntament de Palma (2).

EL LLORETÓ

Dèl lloretó lloretó,
èl blat mill i l'zscaiola,
dins la gàbia color
de gèssamí i corriola.

Dèl lloretó lloretí,
la ploma cossiolarè,
filferrada, broda l'airè
de elívia i dèmatí.

Bèc bècoi senzè cançó,
i èl ficus i la donarda,
dèl lloretí lloretó,
sè m'èmpalmèra la tarda.

Sè m'èsgreèlla èl colorí
i èl caramèl.lo de mènta,
la vida muda i contenta
dèl lloretó lloretí.

poemes

CANÇÓ D'AMOR

Una vida èt donarè
i tota la mort que em donis
vida l'anomenarè.

Si t'èstim ès perquè vull,
voluntat assegurada:
èstima'm d'una vegada,
passa vida i gira full.

Una vida t'hè donat,
i èl tros de mort que em sobrava
i que no m'has demanat.

T'èstim perquè no en sé més,
i hè de viurè d'èstimar-te:
ara jug aquesta carta;
la rèsta, trumfos sobrèrs.

La vida sençera i tu:
per què no em donès més vida
si veus que n'èstie dejú?

T'èstim, i tot s'ha acabat,
i sempre t'èstimaria:
nomès tene una alegrìa,
i ès la d'haver-te estimat.

el dolor de cada dia

ANIVERSARI

Ni poc ni molt ni gens. No m'interessa.
No m'interessa res.
No necessit que em consolze
ni cal que em vengueu amb històries blaves.
Tot és un llarg alè de pit a fora.
I, així, ja buit de tot, no m'interessa res,
cap mentida d'aquestes que em circumden.
No m'interessa res. Res m'interessa.

Demà faré vint-i-set anys.
Demà farà vint-i-set anys que die i die paraulés i sent i sent paraulés,
vint-i-set anys que bze -o que vull bzurç- gingbra o ron,
a vzurç si a força de sue pue dir la frase enginyosa,
vint-i-set anys que fum -o vull fumar- tabac anglès,
per clourç'm meditant la inutilitat.
Vint-i-set anys farà que adorn de lluentons aquesta cosa grisa que en diuen pensament,
vint-i-set anys que die "ai! ai!", sabent que això no té mai conseqüències,
vint-i-set anys que vull, que cere, que mir per on s'amaguen
una sèrie de coses que no sabia explicar.

Vint-i-set anys. Demà farà vint-i-set anys, que són dies i més dies i horçs,
[i tantès horçs i minuts, una infinitat de minuts i segons,
i són vint-i-set anys que cada dia i cada hora, minut, segon,
vull començar, començ -em parèix que començ-,
però tot d'una acab i no arrib mai a començar de vçres.
Vint-i-set anys, demà farà vint-i-set anys que faig, o que no faig, que intent l'amor.

Envant, fill meu! I més envant. Jo dic: "Envant!".
I enrera. I jo m'empeny, m'empenyen. Sent: "Enrera!".
I ho sent allà dèdins on tot és ple d'amagatalls,
ho sent darrera una cortina que es descorre.
Enrera. Sent: "Enrera",
i ja no hi ha res a fer.

Ja només són vint-i-sèt anys tirats a la cuneta,
vint-i-sèt anys bessons o vint-i-sèt formigues,
una trista taringa que no sé qui condueix,
una obscura taringa de sons,
una son llarga, llarga, despietadament monòtona,
sense un mal somni que hi suri pel record o per la vida,
no ja sense una flor: sense una espina,
sense una mort fecunda,
sense una aurora que arribi a madurar.

Amics vint-i-sèt anys,
vint-i-sèt anys avorrits meus, horts sense fruita,
nits sense un ull obert, sense un sol peu que avanci.
Demà farà vint-i-sèt anys que em diuen "aquí i aquí dçà",
que em diuen "ets així", i jo m'ho crec,
perquè sempre he guaitat,
perquè només he mirat la bençitura de dçora,
sense preocupar-me de si els ulls arrelaven endins,
solament preparant cossiolets
per a les paraules fluorescents de l'èlegi.

Un, dos, tres... ¡Ai, pobre de mi que compt vint-i-sèt anys!
Vint-i-sèt xifres mortes, o més: inexistents.
Perquè són vint-i-sèt anys com a vint-i-sèt onzes,
que vénen, que se'n tornen i que tornen venir,
així, i sempre així, envant i enrera, sense possibilitat d'arribada.
Perquè tot és petit, tot esquifit; la mort, una morteta;
la vida, un estar sempre a cent creuers,
temptat i retemptat i atrèit i rebutjat i donat tot i fuit,
i sense força sempre,
sense coratge i sempre
sense aquella ardidesa que fa traçar línies rectes.

Vint-i-sèt anys, Senyor!
Vint-i-sèt anys a la punta d'un llapis que no eseriu,
vint-i-sèt anys tudats,
vint-i-sèt anys al marge del temps, sense conèixer-lo,
sense festejar el temps i trèure-li una rosa,
vint-i-sèt anys perdut o duit d'aquí i d'allà,
malmenat o amoixat per mans i mans externes, fins esmicar-me, fàcil, jo
[que mai he estat de pedra..

No. No m'interessa res.
Ni poc ni molt ni gens. Res m'interessa.
Però erid, ara erid, ara aixec aquest erit que jo ignorava.
Escoltu-me! Jo sign aquest vint-i-sèt cossiols on no hi arrelen ni els geranis.
Jo m'acús, jo em confés de buidors i lètgars.
Però erid, erid i vol -oh, erit meu!- amb aquesta paraula
tantes vegades dita, que mai he sabut dir perquè no l'entenia.
Escoltau-me! Jo die, jo, dret sobre els meus vint-i-sèt anys,
erid, cap envant, jo erid encara:
"Vida!"

dos viatges per mar

*Per aquell brot d'espigol que em donares
em perfumes la vida des del trauc.*

BONA NIT A JUNE

Ja que t'en vas, els besos,
amor, ni mig promesos,
ara que tomba el vent sobre la mar,
allà, als teus cels de feresos,
en retirar-te a somiar,
deixa'm els ulls empesos
sols que jo pugui entrar.

sonets a eurídice

*Douce, belle, amouruse
et bienfleurante Rose*
Ronsard

Àlegria, alegria d'alegriès!
Vet ací, amor, que m'ha renovellat
la cançó d'altre temps i, així, m'has dat
hostalatge a les teves rodalies.

Si abans comptava lentament els dies,
hoste del goig, avui m'he descomptat:
anys enllà, fums i tràngols de l'edat,
plenitud, alegria d'alegriès!

El món és ben sençer, no té preat:
s'han encetat les negres llunyanies
i el sol s'emprèn de tot el seu esclat.

Bella, arreu, la florida dels migdies!
Jo hi he collit la rosa i m'ha bastat:
alegria, alegria d'alegriès!

Halçine contre halçine
Ronsard

Àquí voldria jo tenir-te, al llit,
on la font de la pena s'esgarria,
angúnia de tot, malenconia
acumulada als angles de la nit.

Àquí voldria jo que el meu profit
de vida maduràs, aquí voldria
reposar per a sempre l'alegria
i ella només, aquí, pit contra pit

i boca contra boca, fecundíssim
el nostre greu contacte i l'abandó
de l'esperit, de sobte menudíssim,

de sobte immens, aquí, quan la llècor
de la vasta esperança ens reparlíssim:
a tanta destrempança, tant amor.

el fill pròdig

EL FILL PRÒDIG PREN CÀRREC DE LA SEVA CULPA

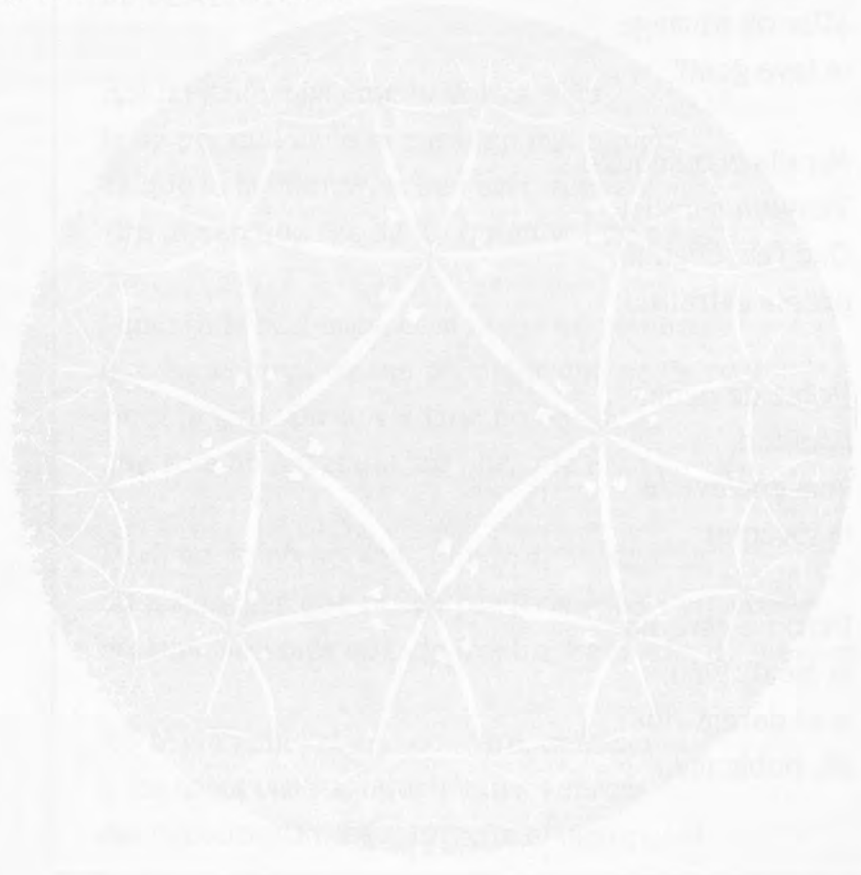
No. Tot sol vaig partir i tot sol cal que torni.
(D'aquests, ja en vaig fugir; els altres, en fuig ara.)
No vull que m'acompanyi ningú ni que m'esperin.
El plèt l'he de resoldre amb mi mateix. No és culpa
vostra si sou iguals a l'un costat i a l'altre.
El diferent som jo: la culpa és tota meua.
No faré cap retrèt a ningú: ni a tu, pare,
que plorés i t'en reïes de la rceança aquella,
ni a tu, germà conformè, que tens les claus de casa
i tems per la salut de la hisenda.

Jo era

com un cabrit orat, senyor sol del meu somni.
No tenia res més. Però això ho defensava
amb la carn com un gel i l'esperit en punta.
Per comès i turons, feliç, ho veia erèixer;
talment un xaragall, del puig més alt rajava;
com un batge alat, amb l'oratge venia,
venia i romania, poruc, dins els meus braços.
Qualque vegada us en parlava. No em sentíeu.
Tota la vida, vasta, plena de llums i d'ombres,
bategant de promeses, preguntes que revelen,
allà, dins el seu cor, respostes acabades,
tot l'univers vivent i les coses, tan dòcils,
no era per a vosaltres més que tenir una casa,
el menjar assegurat i el llit en companyia.

Vaig fugir. Me n'anava a fer carn el meu somni
i que fos l'acabada resposta de tot dubte.
Però pots ser téniu raó. Allà hi havia
el món, igual que aquí, la vida pura i sola:
ningú en sabia res, tampoc, i jo hi deixava
martiris de la carn, per aquella egressa,
i també bocins d'ànima. En vaig tornar més pobre.

¿Com us podré parlar, si ja no sé que dir-vos,
parets, germans, amics, oh, feliç gent segura!,
d'això que em du i em torna, temptat fins a l'entranya,
sense prometre més que un infinit silenci?
Deixau-me estar tot sol fins que el silenci brulli.
Si us basta haver viscut amb mi un tros de vida,
amb tot el seu tramat d'amors i malla espessa
que no deixa passar més que la faramalla,
ara no supliqueu a favor meu ni en contra.
Deceantau-vos, germans: el pler no és amb vosaltres.

terra negra

CANÇÓ

Sol entre els pobles,
tu, poble meu,
vius sense vida,
vius de manlleu.

Sol entre els pobles,
tot t'ho han negat:
la veu, la ràbia,
fins al combat.

Orelles sordes,
cara de mort.
I tu els contestès
amb un record.

Surt a la plaça,
poble prudent!
¿Per on s'amaga
la teva gent?

Miralls et manquen.
Vénguin miralls!
Que t'assabentin
propis estralls.

Poble de penes
i solitud,
tens enclavada
la joventut.

Però no cerquis
la mà de Déu;
ja et darem vida,
oh, poble meu!

sonets alexandrins

EL REBEL

A Joan Miralles

Hèu perdut, entre tots, la norma i el sentri,
i allò que anomenàveu raó ja no té nom;
el seny, com aigua de les mans, no sabreu com,
se us ha escapat, o bé n'heu fet un pur dietari.

¿Com no voleu que s'exempli, com un erit, els meus braços,
creant vus que em responguin, cossos que omplin tant buit,
en aquest món on som per un vostre deuscut,
perquè ni de pensar no heu estat mai capaços?

Però ni això és possible, mentre sigueu aquí,
ocupant un espai sense fer-ne la mida.
Parlant-vos, esdevéne el meu propi botxí:

jo, darrera deixalla del vell ordre malmès.
I és que l'heu tan ben fet, aquest món del no res,
que s'hi glaça l'amor i s'hi fa por la vida.

EL PENEDIT

Baldat estic, així com tu voligs, Déu.
Ja sé per què vivia la carn tan mal a pler:
és que la me donarès, ben cert, sense voler.
Ara ja sap que res de tot quant vol no és seu.

I encara la reclames, com si fos un manlleu
que concedirès massa pròdigament, no és ver?
Aquí la tens. Diran els teus homes de fe
que som un assenyat, un pur, que erès en Déu.

Però no, jo no ho som, ni pur ni bo segons
aquestes lleis que poses per fermar curt els móns:
m'estim molt més que em tractin, iracunds, de blasfem.

No havia enyorat mai com ara, encadenat
a les teves virtuts, aquell viure suprem
del pecador. Oh, Déu, torna'm el meu pecat!

Unitat didàctica:

LA POESIA D'EN JAUME VIDAL ALCOVER

Aquest curs escolar, quan es compleixen deu anys de la mort de Jaume Vidal Alcover, un equip de mestres de l'escola de pràctiques, encoratjat per Antoni Artigues, hem programat i duit a terme una unitat didàctica treballant la seva poesia amb alumnes dels tres cicles de primària, vegeu-ne els resultats.

Maria Cañellas Rubí, Xesca Crespí Daviu i Àngels Luján Sureda
Mestres del C. P. de Pràctiques

Objectius generals

- 1- Apropar la figura de Jaume Vidal Alcover com a poeta als alumnes.
- 2- Donar a conèixer l'obra poètica de Jaume Vidal Alcover.
- 3- Treballar la seva poesia.

Continguts

- El vers, la rima, el ritme i l'entonació.
- Iniciació a la mètrica.
- Introducció d'algunes figures poètiques.
- Recitació i memorització de poemes.
- Vida i obra de Jaume Vidal Alcover.

Aplicacions didàctiques

1r. cicle	2n. cicle	3r. cicle
<p>1 a. Sessió d'audició de l'exposició biogràfica de Jaume Vidal Alcover per part dels alumnes de tercer cicle.</p> <p>1 b. Fer un dibuix de com s'imaginarien que seria el poeta acompanyat d'una frase representativa per a ells de la seva vida (individual).</p> <p>2. Lectura per part del/de la mestre/a dels poemes seleccionats pel tercer cicle.</p> <p>3. Il·lustració d'un poema donat.</p> <p>4. Fer variacions sobre una estrofa d'un poema canviant la darrera paraula que rima.</p> <p>5. Creació d'un cal·ligrama.</p> <p>6. Crear un rodolí.</p>	<p>1 a. Sessió d'audició de l'exposició biogràfica de Jaume Vidal Alcover per part dels alumnes de tercer cicle.</p> <p>1 b. Elaboració d'una auca sobre la vida del poeta (en petit grup).</p> <p>2. Lectura per part dels alumnes dels poemes seleccionats pel tercer cicle.</p> <p>3. Extreure paraules d'un poema i construir-ne un de nou.</p> <p>4. Completar versos amb paraules de la mateixa rima del vers anterior.</p> <p>5. A partir d'un poema donat construir-ne un de nou conservant la mateixa temàtica.</p> <p>6. Crear una glosa.</p>	<p>1 a. Recerca de la biografia de Jaume Vidal Alcover (individual)</p> <p>1 b. Adaptació de la biografia de Jaume Vidal Alcover en forma de conte per exposar als altres cicles.</p> <p>2. Donada una selecció de poemes fer-ne una lectura general. A partir d'aquesta lectura elegir en grups aquells que consideren més adients.</p> <p>3. Extreure paraules d'un poema i construir-ne un de nou.</p> <p>4. Allargar o continuar un poema</p> <p>5. A partir d'un poema donat construir-ne un de nou conservant la temàtica o bé l'estructura.</p> <p>6. Crear una poesia.</p>

Segon cicle (3r. curs)

1.- Elaboració d'una auca sobre la vida del poeta (en petit grup)

<p>AUCA DE JAUME VIDAL ALCOVER</p>		
<p>JUAN Carlos RIGO 3^aA</p>	<p>A la comarca de llevant un dia nasqué un infant.</p>	<p>Nasqué de Joan Alcover escrivent com ell, realia far.</p>
		
<p>Sempre amb llibres pel davant els estudis omí ampliant.</p>	<p>Aniria a ser un bon poeta la versà dir els dies la jata.</p>	<p>Plena de novel·la, teatre i poesia més la versà biografia.</p>

3.- De les dues primeres estrofes de la segona de les "Dues cançons llunàtiques" se n'han subratllat les paraules "rossinyol", "quatre llunes", "amor", "aire", "rossinyola"; Amb aquestes paraules han construït un poema nou.

Oh rossinyol!,
cantor de les quatre llunes.

Això ho fas
per la teva rossinyola.

I el cant d'amor
que li dones, vola
i vela per l'aire pur.

Àlvar Obrador

Rossinyol rossinyol cantai-
re,
compta quatre llunes
al fons del gran amor.

Canta cada nit
per la rossinyola,
oh lluna blanca,
fes que aquesta nit
sigui enamorada.

Jordi Pujol

Rossinyol que cantes bé,
rossinyol pots ser cantor,
aniràs a la lluna amb el teu amor,
ai dolor!
Quatre llunes i un mussol.

Rossinyol que està trist i tot sol
gira't darrera i veuràs la primavera
amb la teva rossinyola.

Sandra

5.- Se'ls ha presentat el poema "Alegria" ("He inventat un horitzó?") perquè el llegissin, pensassin què els suggereix i què creuen que vol dir l'autor amb aquests versos. Després han construït un poema amb el mateix tema: "Alegria".

Em suggereix alegria, ganes de viure, il·lusions. Pens que l'autor vol dir que hem d'aprofitar la vida i gaudir-ne. (Alicia)

El cel dins la mar
brolla d'alegria.
Reflex de la llum,
li donaràs vida.
Fúria de mar
i so d'alegria,
escuma que puja,
el cor torna a viure.

Maria Margalida

Ara cantam i jugam,
alegres estam,
així feliços serem
i a tothom hi farem.

Si fa sol ens posam contents
i si plou algú també!
Tots motius tenim
per viure molt bé.

Toni

Vaig tenir un somni,
no volia despertar:
vaig trobar el meu avi
molt prop de la mar.

Era un dia assolellat.
i jo feliç de veritat:
els ocells trinaven alegres,
les ones estaven serenes.

Alicia

6.- Una vegada llegit el poema "La Margalida", en fan una glosa.

Au venga Margalideta
que no acabaràs mai,
si no fas molta vieta
no tindràs amagatall.

Neus Coll

Margalida fina fina
vol menjar una mandarina?
fes bugada amb la seina
fes bugada cor i vime

Sara 3er Curs.

Tercer cicle (6è curs)

4.- S'han treballat, a partir del poema "El lloretó", els continguts conceptuals i pràctics de les nocions d'estrofa, vers, rima, ritme, entonació, mètrica i imatges poètiques (entre les quals han destacat la ploma cossiolaire, la vida muda i contenta). Després s'ha ampliat l'activitat allargant el poema amb una nova estrofa. Aquí en tenim alguns exemples:

Del lloretó lloretí,
la ploma cossiolaire,
que quan arriba el matí
vola ben alt i s'enlaira.

El lloretó lloretí
vola, vola fins allà,
el lloretó lloretí,
que volarà fins demà.

Lloretó lloretó,
s'aixeca dematí,
lloretó lloretí,
i canta una cançó.

El lloretó Loretó
va cantant pel carreró
fins que tothom queda tip
del lloretó lloretí.

5.- A partir del poema "Alegria" ("Mar. He dit mar.") n'han construït un de nou conservant la temàtica o bé l'estructura.

La mar és molt bonica
pel fons.

El cel va acompanyat
amb els núvols que fan figures.

La mar a vegades
es confon amb l'horitzó
I l'horitzó
és molt bonic
i joguinós.

No veis els minerals
amb el foc encès?

Jordi Antoni Pinya

Estels. He dit estels. ¿No heu vist
el vestit del sol?

Sol. He dit sol. ¿No heu tocat
la pell de la lluna?

Estels. No he dit estels, perquè ho dic
encara. I Sol.

L'univers
ple d'amics i amigues.

¿No escolteu la brisa suau
del mar?

Maria del Mar Margarit

MELODIA

Aucells, he dit aucells.
¿No heu sentit el seu cant
al matí?

Estels, he dit estels.
¿No heu vist els estels brillar
a la nit?

Aucells, no he dit aucells,
perquè encara ho dic
I els estels
el cel cobert de satèl·lits
i llunes.

No heu vist els estels
ballar al ritme
de la melodia dels aucells?

Laura López

6.- Prèvia lectura d'una selecció de poemes de Jaume Vidal Alcover, han aconseguit la creació de nous poemes propis amb les següents temàtiques:

*L'amistat, l'amor...

Amistat

Una vertadera amistat
dura una eternitat,
i quan l'amistat arriba al seu final
es guarda el record principal.

Quan l'amistat s'ha acabat
es diuen adeu amb la mar,
i per l'últim adeu
un viatge per el relleu.

Amistat

Un bon amic
és molt mal de trobar
i quan es troba
l'hem de cuidar.

La família la tenim
i no la podem canviar
però els amics,
si els podem triar.

Un bon amic
no sol gallejar,
si un dia galleja
s'ha d'oblidar.

Isabel Pares

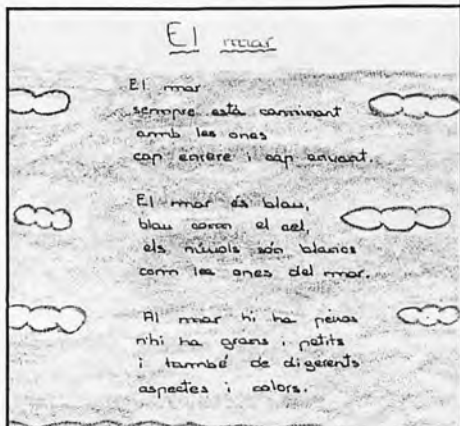
*El mar.

El mar

El mar sempre està caminant amb les ones cap enrere i cap avant.

El mar és blau, blau com el cel, els núvols són blancs com les ones del mar.

Al mar hi ha peixos nris ha grans i petits i també de diferents aspectes i colors.

LES ONES

Les ones ondulades amb les barques juguen i xoquen amb les roques grises i dures.

Quant el vent bufa, damunt al mar, les ones s'enyaden amb força i furia.

La Mar

Sòlid, líquid i gasós barretjo tots tres estats el meu enemic, el sol perquè m'encanta la humitat

Encup, brama i mareja es tomba i abisme o mirall i tracta d'igual manera Tant el rei com el canall.

LA TARDOR

La tardor ha arribat i l'estiu se n'ha anat comença la foscor i se'n va la calor

Amam a l'escola amb una motxilla amagant els xocolins, i treiem els calcetins.

*Tema lliure.

Núvols i el nostre pati

En el pati els nims són lleugers, com les gavines som al pati, com l'aie al món;

Nostres com les gavines som.

Les quatre estacions

- A la primavera els ocells canten i tots els ucs s'enpanten
- A l'estiu la gent nómia perquè poden nedar al mar.
- La tardor ja ha arribat i la gent amb les pluges s'ha mullat.
- Amb l'hivern ve el Nadal i els reis ens duen un bon regal.

LA LLUNA I LES ESTRELLES

Quan la lluna surt, el sol s'amaga, als núvols s'enyaden i negre torna al cel.

Les estrelles brillen amb tot el seu resplandor envoltant la lluna per donar-li més calor.

Mª Fígula Dent

En uns moments de desorientació pel que fa als referents culturals propis, en uns moments en què la LITERATURA té tan poca presència en la societat i en el món educatiu, en què el desconeixement dels autors més emblemàtics de la literatura catalana entre l'alumnat de l'educació obligatòria és evident, el fet de treballar la poesia a l'escola, i de treballar-la de manera continuada, implica cercar nous camins d'ensenyament i de coneixement que enriqueixin la pròpia visió del món amb les aportacions dels nostres poetes.

Catalina Noguera
Presentació del llibre "Poesia a l'escola"
d'Antoni Artigues

Al CP de Pràctiques treballam des de fa temps la poesia a l'escola i som testimonis del fet que és una activitat engrescadora, de la qual es pot treure un gran profit educatiu.

Si bé de manera particular ja es treballava abans la poesia a l'escola, va ser a partir de l'any 1994, quan - en el marc d'unes jornades dedicades a Jaume Vidal Alcover, coordinades per Antoni Artigues a l'Escola de Magisteri - treballar la poesia va esdevenir una activitat col·lectiva, en la qual s'impliquen tots els nivells educatius.

En aquella ocasió foren els alumnes de 7è i 8è els qui participaren directament en les Jornades, recitant, juntament amb els alumnes de Magisteri, una selecció de poemes de Vidal Alcover. Abans de recitar-los, però, hi havia hagut tota una tasca de descobriment del poema i d'acostament al poeta. Es tractava d'ensenyar-los a llegir, escoltar, dir i, sobretot, a sentir la poesia, a descobrir el seu ritme, el seu contingut i a donar-li la força necessària, perquè el poema arribàs a la resta.

A partir d'aquell any i després de l'estrena de la versió poètica d'El Gat amb botes de Marià Villangómez, es va consolidar la pràctica de les activitats teatrals en els cicles més alts i les poètiques en tots els cicles de l'escola. Aquestes activitats varen entrar a formar part de la programació general anual del centre i com a tals tenien un reconeixement que permetia al mestre o mestres que les coordinaven gaudir d'una disponibilitat horària per preparar aquestes activitats, d'acord amb les possi-

bilitats de cada moment.

La veritat és que Antoni Artigues ens facilitava molt la tasca i ens proporcionava molt de material, a partir del qual començar a fer feina. Així en les reunions de Coordinació Pedagògica es repartia la selecció de poemes als coordinadors i coordinadores de cada cicle, perquè cadascun triàs els que més s'ajustassin a l'edat dels infants, al nom de la classe, etc., es procurava que no es repetissin, perquè hi hagués més diversitat. Quan cada cicle havia triat els poemes i se'ls havia repartit, es plantejaven les activitats que es farien a partir d'aquests. Es treballaven a classe, es llegien, se n'explicava el vocabulari, es presentava l'autor, es realitzaven activitats de comprensió lectora, de plàstica (es feien titelles que representaven els personatges que hi sortien, dibuixos, puzles...) les memoritzaven i les recitaven, i com a activitat col·lectiva es feia una revista monogràfica del poeta corresponent, que aconseguia la difusió de la tasca realitzada. Amb aquestes activitats es donava a conèixer a tota la comunitat educativa personatges literaris de la nostra cultura, desconeguts per a molts. No solament l'alumnat i el professorat hi aprofundien, sinó que també les famílies tenien l'oportunitat de conèixer poetes de qui mai no havien sentit a parlar, per la qual cosa, la poesia esdevenia una eina de recuperació cultural, en aquest sentit, totalment eficaç i lúdica.

Des de llavors ençà han estat molts els autors treballats: Vidal Alcover, Guillem d'Efak, Palau i

Fabre, Carner..., enguany Blai Bonet, i hem pogut comprovar que l'alumnat motivat gaudeix molt amb la poesia, i el nombre d'activitats que es poden realitzar a partir d'aquesta són infinites; des d'abastar totes les destreses de l'àrea de llengua (expressió oral (ritme, entonació, dicció, interpretació), expressió escrita, anàlisi literària, creació), fins a arribar a la globalització amb la resta d'àrees (artística, medi, matemàtiques, expressió corporal...).

Com s'indica al llibre per al mestre, dedicar un curs a treballar un autor és molt adequat, perquè no es carrega massa la programació i se'l pot conèixer amb més profunditat. El que es podria plantejar seria distribuir al llarg de l'educació infantil i la primària els autors a treballar, i així, en acabar primària hauran vist un bon nombre d'escriptors i escriptores, amb l'increment considerable de bagatge cultural que això implica.

Quan em varen mostrar aquest material em va semblar una eina molt vàlida per acostar la poesia als infants i joves. En aquest sentit aquests llibres esdevenen un referent imprescindible. Es tracta d'un material molt complet, que el mestre agrairà, perquè li dóna una bona part de feina feta i li permet ampliar uns coneixements de manera rigorosa i alhora senzilla. A part de l'antologia diversa de textos, inclou un apartat de teoria poètica, que és una base que cal tenir en compte si es vol treballar la poesia a l'escola, i una interessant bibliografia (antologies de poesies per a infants, de poesies d'infants, sobre teoria poètica, de CD de poesia, de cançons...), també inclou unes propostes didàctiques (suggeriments per a muntatges poètics, per inventar poesia...).

El material està format per quatre volums, un per a cada cicle de primària i el del mestre, que explica amb detall el que es pretén amb aquest material i en què es fa una anàlisi i explicació de cada un dels llibres.

Els tres llibres per als alumnes tenen la mateixa estructura:

- selecció de poemes de poetes diferents (en els tres llibres són els mateixos poetes que hi surten, llevat d'alguns (Estellés, Brossa, Blai Bonet, Palau i Fabre, Damià Huguet i Joan Maragall, Agustí Bartrà, Gabriel Ferrater i Foix, que surten als de segon i tercer cicle).
- selecció de cançons (tradicionals, que s'han de donar a conèixer, i de grups actuals, que s'han de difondre).
- selecció de poemes fets per infants.
- l'apartat "Digues poesia" que convida a la pràctica de la lectura poètica i fa fixar sobre les normes bàsiques que s'han de tenir en compte a l'ho-

ra de recitar poesia.

- L'apartat "Fes poesia", que és un resum dels principals recursos estilístics, importants a l'hora d'interpretar la poesia i de fer-la (exercicis, perquè els al·lots siguin capaços de produir poesia amb un mínim de plaer i d'efectivitat).
- Un apartat per practicar la poesia lliure.

La temàtica dels poemes seleccionats és diversa. Hi trobam: temàtica intimista (records de la infantesa, temes més abstractes com la llibertat, l'alegria, la mort), la natura (paisatges, estacions, mesos) i els animals (bestiari), festes tradicionals (Nadal), reivindicació del país català, temàtica social (els oficis, la dona...)

El tipus d'estrofa i vers també és variat: versos lliures, heptasíl·labs, decasíl·labs, de cinc, de vuit, de sis, algun amb monosíl·labs; fins i tot tankes, codolades i romanços.

Pel que fa als autors, en trobam del Principat (Joan Maragall, Josep Carner, Clementina Arderiu, Màrius Torres, Joan Brossa, Pere quart, Martí i Pol, Joan Vinyoli, Palau i Fabre, Joan Salvat Papasseit, Maria Mercè Marçal, Casassas), de les Illes (Miquel Bauçà, Cèlia Viñas, Guillem d'Efak, Josep M. Llompart, Jaume Vidal, Marià Villangómez, B. Rosselló Pòrcel, Blai Bonet, Damià Huguet, Andreu Vidal) i del País valencià (Estellés).

Els exercicis dels tres llibres presenten una estructura semblant, però amb uns exercicis específics, adaptats a cada nivell. Cal tenir en compte que les fronteres entre nivells depenen de molts factors, i per això, segons les característiques concretes s'haurà d'adaptar el treball de la poesia (selecció d'autors, activitats...)

És de destacar la senzillesa de l'edició, que lluny de l'excés d'il·lustracions i colors, a què estam tan acostumats darrerament, ens acosta de manera íntima i directa al que és essencial, la poesia, la qual, juntament amb els lectors, n'és la verdadera protagonista.

Així mateix, el fet que hi siguin presents les fotografies o els dibuixos dels autors, és un contacte més dels alumnes amb els poetes, que esdevenen personatges amb cara i ulls, i que a partir d'ara els infants podran reconèixer i incorporar en la seva memòria.

Per acabar, com a mestra vull donar suport a aquesta reivindicació de la poesia, que any rere any duu a terme Antoni Artigues i que es tradueix en aquest material, que esdevé una eina sòlida, pràctica i d'un gran valor per a tots aquells que pensam que la poesia és un dels més bells camins d'aprenentatge.

IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA, UNA REALITAT A LES ILLES

Roser Ramos i Montserrat Sobrevias
de l'ESIM

L'any 1992, a Pissarra núm. 63 es publicava l'article: *La immersió... una experiència a Mallorca*. Deu anys més tard, els punts suspensius, que deixaven oberta una incògnita de futur, els podríem substituir per una realitat experimentada no només a Mallorca sinó també arreu de les Illes.

Per aconseguir que els infants d'escoles on la majoria d'alumnat no té com a llengua materna la catalana puguin finalitzar l'escolaritat amb una bona competència en les dues llengües oficials tal com estableix la llei, ha augmentat el nombre d'escoles que han adoptat dins el seu Projecte lingüístic (PL) introduir la llengua mitjançant els programes d'immersió lingüística (PIL).

Són uns programes d'ensenyament bilingüe que presenten molts avantatges per aquells infants que els reben:

- Són adequats per aprendre en una segona llengua desconeguda per la majoria de l'alumnat.
- Són respectuosos amb la llengua materna de l'infant. L'objectiu no és que perdi la seva llengua sinó que en sumi una de nova.
- Es comencen en edats primerenques, la qual cosa facilita el posterior aprenentatge d'altres llengües.
- Són un camí d'integració cultural i social a la terra on viuen.
- El professorat utilitza moltes estratègies de comprensió i expressió.
- L'infant està immers en un context on tots els referents es donen en aquesta nova llengua. La llengua és un vehicle que integra tota la tasca escolar, fàcilment es relaciona amb la vida de l'escola i es té la necessitat d'usar-la.

Quines escoles apliquen el PIL?

Aquelles que tenen una majoria d'alumnat que té una llengua materna diferent de la catalana.

A Mallorca, des del curs 86/87 hi ha escoles i mestres que han aplicat el PIL, sempre han estat esco-

les públiques situades en barriades o en poblacions on hi ha hagut forta immigració. Quan es van iniciar els PIL, la majoria d'alumnat d'aquests centres procedia de famílies peninsulars; en l'actualitat s'ha produït un canvi molt considerable quant a la seva procedència: gran diversitat de països, races i cultures i, per tant, una gran diversitat de llengües maternes (l'espanyol, l'àrab, el xinès, l'alemany, el francès, el romanès, el rus, ...) Això ha dificultat més la feina del professorat, el qual en moltes ocasions desconeix la llengua dels infants i, per tant s'han d'esforçar més per ser compresos.

Quina és la tasca de l'Equip de Suport a la Immersió Lingüística (ESIM)?

L'ESIM, en un principi, va començar de manera "experimental" amb dues persones que feien suport a les aules de 9 centres, que en aquell moment ja aplicaven el PIL. En l'actualitat està format per 16 mestres, les quals estan repartides en quatre seus diferents: 10 a Palma, 2 a Manacor, 1 a Inca i 3 a Eivissa. Pertany al Servei d'Ensenyament del Català de la Direcció General d'Administració Educativa de la Conselleria d'Educació i Cultura i fa suport a 58 centres de Mallorca i 11 d'Eivissa.

Des dels seus començaments l'ESIM té com a tasca principal fer un suport directe al professorat, dins les mateixes aules, d'una manera periòdica al llarg del curs. Aquest suport s'organitza a partir de la programació de sessions puntuals que la mestra de suport condueix utilitzant tot un ventall de recursos variats, suports visuals motivadors (la majoria de vegades de confecció casolana) i estratègies comunicatives encaminades sempre al desenvolupament

II JORNADES DE L'INSTITUT EUROPEU D'IMMERSIÓ

5, 6 i 7 de setembre de 2001

**ELS PROGRAMES
D'IMMERSIÓ
AL SEGLE XXI**

Any Europeu de les Llengües 2001

Universitat de les
Illes Balears
Institut de Ciències
de l'Educació

Institut Europeu de Programes d'immersió
European Institute of Immersion Teaching

Ho organitza

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Administració Educativa
Servei d'Ensenyament del Català

Direcció General d'Ordenació i Innovació
Servei de Formació del Professorat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

ESCOLA VALENCIANA
FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA

Hi col·labora

PRESENTACIÓ

Debatre, intercanviar, conèixer, innovar, són paraules que ens duen un rerefons que implica qualitat; i això, en educació, esdevé la base per dur a terme qualsevol acció que comporti una millora objectiva i real. Aquestes II Jornades d'Immersion Lingüística que organitzam des del Servei d'Ensenyament del Català i l'Institut de Ciències de l'Educació voldríem que esdevinguessin un un punt d'arribada pel que suposa de reflexió i punt de partida cap a la coneixença i l'intercanvi d'experiències d'arreu dels països de parla catalana: el Principat, la Catalunya Nord, Andorra, la Franja, el País Valencià, l'Alguer i les Illes.

Aquesta serà, també, una bona ocasió per celebrar l'Any Europeu de les Llengües, tot mostrant els projectes que, arreu del món, segueixen els especialistes a l'hora d'ensenyar llengües. En tots els nostres territoris

reberem un nombre important de persones que desconeixen la nostra llengua i cultura; és per això que cal un esforç perquè tothom se senti ciutadà de ple dret i pugui gaudir dels avantatges d'un bon coneixement dels trets que ens conformen com a poble.

Els programes d'immersió es confirmen com la tècnica més adequada per a l'aprenentatge de la llengua pròpia del territori i per refermar la de l'alumnat i les que inclou el sistema educatiu.

Siau benvinguts a les II Jornades d'Immersion i que tots ens en puguem aprofitar.

Jaume Morey i Sureda
Director general d'Administració Educativa
Conselleria d'Educació i Cultura
Govern de les Illes Balears

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

II Jornades de l'Institut Europeu d'Immersion Els programes d'immersió al segle XXI

(Cal fer arribar aquesta butlleta emplenada, amb una fotocòpia de l'ingrés del pagament, a Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General d'Administració Educativa. Servei d'Ensenyament del Català. Passatge Particular Guillem de Torrella, 1-2n. 07002 Palma de Mallorca. Telèfon d'informació: 971 176 500 Ext. 4297, 4298. Fax: 971 177 528)

Nom i Llinatges: _____

DNI: _____ Adreça: _____

Telèfon: _____ Fax: _____ Correu electrònic: _____

Centre de treball o estudi: _____

Presentarà una comunicació: Sí No

(Cal fer l'ingrés al número de compte següent: 2051 0005 725743-58)

II JORNADES DE L'INSTITUT EUROPEU D'IMMERSIÓ

5, 6 i 7 de setembre de 2001

PROGRAMA

Dimecres dia 5

- 9,30 h Inauguració: Conseller d'Educació i Cultura, directora general d'Ordenació i Innovació, director general d'Administració Educativa, director general de Política Lingüística (del Govern de les Illes Balears)
- 10,30 h Berenar
- 11 h Ponència: Multilingüisme i immersió
- 12 h Presentació de comunicacions
- 14 h Dinar
- 16 h Ponència: Multiculturalitat i immersió
- 17 h Presentació de comunicacions
- 18 h Taula rodona

Dijous dia 6

- 9,30 h Ponència: El procés d'escriure
- 10,30 h Berenar
- 11 h Presentació de comunicacions
- 12 h Presentació d'experiències (Principat de Catalunya i País Valencià)
- 14 h Dinar
- 16 h Ponència: La Immersió i les tecnologies de la informació
- 17 h Presentació de comunicacions
- 18 h Presentació d'experiències (Andorra, la Catalunya Nord i les Illes Balears)
- 19 h Acte de cloenda: Conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears

Divendres dia 7

- 9,30 h "Itineraris de les Rondalles Mallorquines". Excursió guiada per una sèrie d'indrets presents a les Rondalles, amb dinar inclòs d'arròs "engrogat" i escaldums (en ocasió del Centenari de la Lletra de Convit. Any Mossèn Alcover).

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Ponències

- 1. Multilingüisme i immersió**
(Joaquim Arnau, Universitat de Barcelona)
- 2. Multiculturalitat i immersió**
(Miquel Àngel Essomba, Universitat Autònoma de Barcelona)
- 3. Escriure en els programes d'immersió**
(Oriol Guasch, Universitat Autònoma de Barcelona)
- 4. La immersió i les tecnologies de la informació**
(Ferran Ruiz, subdirector general de tecnologies de la informació del Departament d'Ensenyament de Catalunya)

Lloc de realització

Conservatori Superior i Professional de Música i Dansa de les Illes

Informació

Conselleria d'Educació i Cultura.
Direcció General d'Administració Educativa.
Servei d'Ensenyament del Català
Passatge Particular Guillem de Torrella, 1, 2n
07002 Palma de Mallorca
Tel.: 971 176 500 Fax: 971 177 528
Correu electrònic: fmunar@dgadmedu.caib.es

Matriculació

2.000 ptes. (12,02 euros)

Termini de formalització de matrícula

15 de juny de 2001

Certificacions

El Servei de Formació del Professorat lliurarà certificació de l'assistència a les Jornades.

POSSIBILITATS DE RESERVA D'HOTEL:

Hotel ABELUX (2 estrelles a Ciutat)

Habitació doble: 3.100 ptes. persona/dia
Habitació senzilla: 4.100 ptes. persona/dia

Hotel ISLA DE MALLORCA (3 estrelles a Ciutat)

Habitació doble: 6.200 ptes. persona/dia
Habitació senzilla: 9.000 ptes. persona/dia

(Per reserves: **Viatges Pegaso.**

C/ Antoni Marquès, 2. 07003 - Palma.

Tel. 971 763 492 i 971 764 659)

(Aquests preus inclouen allotjament i desdèjuni)

Aquesta agència també us pot gestionar els passatges d'avió

Quedarà als dinars preparats per l'organització (preu de 1.200 ptes. aprox.) ?

Dimecres dia 5

 Sí

 No

Dijous dia 6

 Sí

 No

Farà l'excursió programada el divendres dia 7 "Itineraris de les Rondalles Mallorquines" (preu de 3.000 ptes. aprox. amb autocar i dinar inclòs) ?

 Sí

 No

de l'expressió oral en català dels infants no catalanoparlants. L'avaluació conjunta que feim amb el professorat tutor, en acabar l'activitat, ens dóna informació tant dels objectius aconseguits com dels aspectes que convé continuar treballant.

Les escoles/el professorat que reben suport fa anys, ara no tenen les mateixes necessitats ni fan les mateixes demandes que abans. Per això, durant el present curs, l'equip ha ofert segons les zones d'intervenció diferents programes. Entre d'altres: programes per a mestres novells d'infantil i primer cicle de primària, programes específics per a tutors d'aquests mateixos cicles amb experiència en immersió, programes per a segon cicle de primària...

Els plantejaments pedagògics que hem incorporat a la nostra tasca han donat com a resultat l'aprofundiment del currículum. Fer immersió lingüística no vol dir dedicar-hi un temps de manera periòdica sinó que el català s'ha de convertir en la llengua vehicular dels aprenentatges, de l'aula i de l'escola. L'aplicació d'estratègies a programes específics (música, art, filosofia, interculturalitat, cuina, teatre, jocs simbòlics...) ajuda a aconseguir-ho.

L'equip també realitza una funció de formació tenint en compte les necessitats específiques del professorat: cursos d'iniciació per a mestres novells/novelles, cursos d'aprofundiment per a mestres amb experiència i seminaris als CPR i als centres docents. El mateix equip també rep una formació permanent.

Quina és la situació d'aquestes escoles?

La complexitat actual ve donada pel treball en immersió com a sinònim d'integració social, no només d'alumnat castellanoparlant sinó a més de diverses llengües estrangeres ja esmentades anteriorment. Ara, s'ha d'ensenyar una nova llengua als infants, sovint, sense que el professorat tenguí coneixement de la diversitat de llengües maternes que es troben dins una mateixa aula. A més, una dificultat afegida a la tasca docent és la incorporació tardana d'aquest alumnat a l'escola. Les escoles intenten solucionar aquesta situació dia a dia amb

en l'actualitat s'ha produït un canvi molt considerable quant a la seva procedència: gran diversitat de països, races i cultures i, per tant, una gran diversitat de llengües maternes (l'espanyol, l'àrab, el xinès, l'alemany, el francès, el romanès, el rus, ...)

la coordinació entre el professorat tutor i el de compensatòria, amb la creació d'uns plans d'acolliment adaptats a les particularitats de cada centre i d'aquests infants que van arribant al llarg del curs.

I d'ara en endavant?

És necessari que hi hagi una bona coordinació entre tots els estaments educatius a fi d'enfocar els esforços en una mateixa direcció. Esperam que la tasca realitzada al llarg d'aquests anys comenci a donar uns fruits que facin que l'Administració educativa segueixi donant suport i recursos per millorar els PIL i perquè la societat es convenci de la seva necessitat.

No voldríem acabar sense fer esment a les properes **II Jornades de l'Institut Europeu d'Immersion** que amb el títol *Els programes d'immersió al segle XXI*, tendran lloc a Palma els dies 5, 6 i 7 de setembre d'enguany, i de les quals trobareu més informació en aquesta mateixa revista. Tenim esperances posades en aquestes jornades, perquè siguin un punt de trobada, intercanvi i reflexió dels professionals de l'ensenyament de tots els Països Catalans.

II JORNADES DE L'INSTITUT EUROPEU D'IMMERSIÓ

5, 6 i 7 de setembre de 2001

ELS PROGRAMES D'IMMERSIÓ AL SEGLE XXI

Anys Europeus de les Llengües 2001

EL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE I L'ÚS REAL DE LA LLENGUA CATALANA A L'ENSENYAMENT

Joan Lladonet

Pedagog i coordinador de normalització lingüística

Ara que estan de moda, s'usen, són necessaris o són obligatoris els **projectes lingüístics** a l'escola, serà, és o ha estat el moment en el qual es podrà fer, es fa o es farà una enquesta sobre l'ensenyament en català a les escoles, sobre l'acompliment del decret de mínims, o sobre com es va desenvolupant la llei de normalització lingüística. Els resultats de l'enquesta han de ser espectaculars per força. L'ensenyament de i en llengua catalana a les escoles és excel·lent, s'està superant el decret de mínims a la majoria de centres d'ensenyament, i si n'hi ha algun que va justet, justet; durant el curs que ve ja ho complirà. Se superarà el 50% que marca el decret de mínims en escriu, i ens enfilarem aviat cap al setantes, vuitantes i norantes per cent. Això és tot un èxit, la normalització lingüística a l'escola és un fet, ja és la llengua vehicular d'escoles i instituts. La llengua catalana està salvada per sempre més. Està a punt de quedar completament normalitzada.

Segurament això és el que volem molts, potser això és el que voldríem que passàs, però la realitat del carrer, o les enquestes del cens, o l'observació puntual de què passa i de la llengua que s'utilitza dins i fora de les classes a la majoria de centres de Palma, Calvià, Eivissa, i zones de la costa on hi ha escolaritzada la major part de la població infantil i juvenil de les Illes, farà que aquell optimisme desaparegui com per art d'encantament, i que pensem que el camí de la normalització lingüística serà molt llarg, ja que encara no s'ha pogut aturar el procés real de substitució lingüística.

El coneixement de la realitat no ens farà gens de mal, ans al contrari, farà que puguem renovar les nostres energies per no seguir essent engolits, farà que sapiguem almenys de quin mal hem de morir, com deia l'enyorat Josep Maria Llompart; o que fa temps que l'ensenyament en català ha tocat sostre, com va dir fa una partida d'anys un dels fundadors de la CENC, Miquel Montserrat. Que aquestes energies arribin a les generacions de recanvi i que siguin capaces de trobar sistemes semblants o millors que la Comissió d'Ensenyants per la Normalització del Català, és una de les necessitats urgents de la comunitat lingüística d'aquesta terra, amb llengua cooficial a la Comunitat Autònoma, que està a punt d'esser

devorada per un grup lingüístic que té una llengua amb oficialitat única a nivell d'Estat. És del tot necessari que moviments com el de les Escoles Mallorquines torni a tenir un nivell reivindicatiu com a moltes de les seves primeres trobades. S'han aconseguit massa poques coses per poder sentir-nos satisfets. És necessari que l'Escola d'Estiu, sense deixar de banda el màxim nivell de renovació pedagògica, segueixi tenint com a bandera la llengua catalana i la seva normalització. És del tot imprescindible que el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI-i) no baixi la guàrdia en la defensa i reivindicació d'una major normalitat lingüística a tots els nivells.

Totes aquestes qüestions prèvies s'han explicitat, perquè els projectes lingüístics de Centre, esdevinguts obligatoris, poden estar confeccionats de distintes maneres o poden ésser copiats uns dels altres, però el bessó principal de tots és el mateix: arribar a aconseguir el 50% marcat pel decret de mínims, o que tal o qual assignatura s'ha de fer també en català tal i com especifica el decret i les ordres que el despleguen. La qüestió discutible és com analitzen la situació de l'ensenyament en llengua catalana al lloc on treballen. L'Administració, i, consegüentment, la Inspecció valoren que es fa l'ensenyament en català si el

professorat usa aquesta llengua quan imparteix les classes, i si els llibres de text i material utilitzats són en català. Això és la manera objectiva de dir, normalment, si es compleix o no el decret de mínims.

Després d'uns quants anys de feina a institut, i de veure com cada any dins la Programació General Anual (PGA) s'hi incloïa un capítol dedicat al Projecte Lingüístic on es posaven totes les assignatures del Centre i es dema-

nava com s'impatrien aquestes assignatures al professorat, és a dir, quin tant per cent es feia en català, i comprovar com la mitjana de l'institut, sortia un any un 68%, i l'any que ve ja se superava el 70%; en canvi a les classes, es veia com teníem dificultat per fer l'ensenyament en català a l'assignatura de Llengua Catalana i Literatura, i no diguem a assignatures optatives, vàrem pensar a les reunions de Departament que fèiem, que la situació que s'especificava a la PGA era completament irreal. A part que un sector del professorat, a mesura que avançava el curs, aclaria que ell ja no podia fer les classes en català tal i com havia especificat a la planificació inicial, a causa de les dificultats de comprensió que tenia l'alumnat.

Aquesta mateixa qüestió parlada amb altres professors i professores d'altres centres, va fer pensar que això era una cosa habitual als llocs on la majoria de l'alumnat era castellanoparlant, i que, per tant, les xifres que podria manejar l'Administració eren totalment incertes, i que, això, a més, explicava l'ínfim ús de la llengua catalana que els joves feien al carrer a llocs com Palma, Calvià i zones turístiques de la costa.

Això va fer que tengués algunes discussions sobre aquest tema amb equips directius, amb claustrals, a taules rodones, a través d'altres escrits com aquest, afirmant que el fet que el professorat utilitzàs com a llengua d'ensenyament, la llengua catalana, no certificava que una classe determinada fes l'ensenyament en català. Sempre se'm contestava que no hi havia cap article de cap llei, de cap decret ni de cap ordre que especificàs el que jo volia donar a entendre.

La meua tesi, la meua teoria, o si voleu, la meua opinió era i és que no es pot dir que a una classe la llengua d'ús o la llengua vehicular és la llengua catalana, si solament s'analitza l'actuació del pro-

...la realitat del carrer, les enquestes del cens, o l'observació puntual de la llengua que s'utilitza dins i fora de les classes, fa que pensem que el camí de la normalització lingüística serà molt llarg...

fessorat. Se suposa que el professorat, que sap usar i usa la llengua catalana ja està normalitzat; que el que és del tot imprescindible, és que s'analitzi la llengua d'ús i l'actuació de l'alumnat, perquè és aquest sector de l'educació el que necessita i podem normalitzar. Per tant, s'ha de fer una anàlisi de la llengua tenint en compte el binomi ensenyament-aprenentatge.

A la fi, l'Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports de dia 12 de maig de

1998, a l'article 4, apartat d, va recollir en part, la reivindicació, que des del sentit comú i des del raonament científic havia anat fent. Diu així: "*S'establiran normes d'ús lingüístic a les àrees impartides en llengua catalana, de manera que totes les activitats docents i de comunicació, realitzades pel professorat i per l'alumnat, siguin en aquesta llengua, així com també ho seran els llibres de text; hi haurà d'haver materials de consulta en llengua catalana a la disposició dels alumnes.*"

Tenint en compte aquesta ordre i les disposicions de l'Administració que demanaven un PLC més o manco ben fet, l'equip directiu del Centre em va encarregar de coordinar la confecció de l'esmentat document, durant el curs 1999-2000. Després d'analitzar el material existent, vaig comprovar que serien molt útils les graelles que utilitzen Joana Lladó i Pep Vidal a *Anàlisi i planificació de l'ús de la llengua en els centres educatius*, publicat a editorial Vicens Vives. Una vegada utilitzat crec que és molt útil perquè a més es presenta amb un disquet i ràpidament pots comptar amb tot el material a l'ordinador. Aquestes graelles són susceptibles de modificació i adaptació a cada un dels centres. A més, pots afegir-hi graelles noves, si ho creus convenient i fer els comentaris escaients sobre cada graella plena.

De totes maneres, aquest material tampoc no resolvia l'anàlisi de l'ús de l'ensenyament aprenentatge a les classes. Per això, em vaig posar a reflexionar sobre quin és l'ús que l'alumnat fa de la llengua, de qualsevol llengua, dins les classes. Per això vaig recórrer a les habilitats lingüístiques: **escoltar, parlar, llegir, escriure**. Vaig comprovar que l'alumne utilitzava aquestes quatre habilitats per desenvolupar la llengua dins les classes de qualsevol assignatura. Després vaig

analitzar quin era el diferent ús que es feia d'aquestes habilitats. Per això em va ésser útil el llibre *Ensenyar llengua*, de Daniel Cassany, Marta Luna i Glòria Sanz., que han reflexionat sobre el temps que dedica una persona a l'ús de cada una de les habilitats lingüístiques. Citen estudis de Rivers i Temperley i de Gauquelin que en un estudi de la comunicació verbal sobre la jornada laboral d'un professional nordamericà, sense citar la professió, que l'ús de les habilitats és la següent:

ESCOLTAR: .45%, PARLAR: .30%

LLEGIR: ...16%, ESCRIURE: 9%

És a dir, un 75% per a les habilitats orals i un 25% per a les habilitats escrites. No es podia generalitzar de cap de les maneres aquesta situació a la que es viu dins una classe d'una de les nostres escoles, però sí que va servir com a punt de partida. Com que les habilitats escrites han tengut i segueixen tenint molta importància, vàrem augmentar el tant per cent fins a arribar al 50% per a les escrites. Això significava que quedava un altre 50% per a les orals. Creim que predomina l'escoltar sobre el parlar i el llegir sobre l'escriure. Per tant, el nostre treball ens duu a aquestes xifres, sempre a una classe estàndard on hi hagi llibre de text, o material fotocopiats, ja que com veurem més envant, hi ha assignatures que han de variar aquests percentatges, que serien els generals.

ESCOLTAR: .30%, PARLAR: .20%

LLEGIR: ...30%, ESCRIURE: 20%

Ara, la meua tasca era que tot el professorat que havia de fer l'anàlisi entengués què havia de fer, per tant s'havia d'explicar primerament de forma oral i després donar uns documents que també s'indicava com s'havien d'omplir. Aquí teniu els documents que es donaven a cada cap de departament perquè fessin la seva anàlisi de la situació de l'ús de la llengua dins les classes on

...es pot comprovar la sinceritat del professorat de català, que confessa que a unes quantes classes, ni tan sols poden fer totes les seves intervencions en català, sinó que calculen que hi poden fer dues terceres parts de la classe...

s'impartia la seva assignatura. Una graella en la qual s'anotarien els percentatges d'ús del català per matèries, cursos i habilitats, i on es podria treure el percentatge de l'assignatura (QUADRE 1), i l'explicació de com s'havia d'omplir la graella i els percentatges que corresponia a cada habilitat, amb algun exemple (QUADRE 2).

Aquesta tasca es va anar fent. No totes les persones ho interpretaven tal i com corresponia, però s'explicava la tasca individualment si feia falta i d'aquesta manera i seguint els criteris que ara explicarem, vàrem poder acabar la tasca d'analitzar la situació de l'ús del català per part de l'alumnat dins les classes. S'ha de dir que l'any passat i enguany he passat les habilitats lingüístiques com a **expressió oral, comprensió oral, comprensió lectora i expressió escrita**. He hagut d'explicar moltes vegades que no analitzàvem la qualitat, sinó la quantitat, i que, per tant, la comprensió lectora no volia dir si comprenien o no el text que llegien, sinó si dins una classe se'ls feia llegir part o tot el material en català. En conseqüència, a partir d'aquest article, he posat el nom de les habilitats lingüístiques d'una manera més comprensiva perquè ens puguem entendre tots.

Els criteris per omplir cada apartat de la graella eren els següents:

PARLAR ESPONTANI: S'han de comptabilitzar les converses espontànies entre l'alumnat, tant si és per feina de la classe, com si és per parlar de qualsevol tema de la vida quotidiana. Si tots els i les alumnes tenen totes les converses espontànies en català, aquest apartat es puntuaria amb un 15%.

PARLAR DIRIGIT: Es refereix a les converses que fa l'alumnat quan ha de contestar alguna pregunta del professorat en veu alta, ha d'explicar algun tema, ha de fer alguna intervenció a la classe, allà on se li pot indicar que faci la intervenció en català perquè la classe és en aquesta llengua, etc. Si tot l'alumnat fes totes aquestes intervencions en català, aquest apartat es puntuaria amb un 5%.

E S C O L T A R
ESPONTANI: Es

QUADRE 1

ASSIGNATURA	PERCENTATGE DE PARLAR EN CATALÀ		PERCENTATGE D'ESCOLTAR EN CATALÀ		PERCENTATGE DE LLEGIR EN CATALÀ	PERCENTATGE D'ESCRIURE EN CATALÀ		S (1)	H (2)	S * H (3)	% (4)
	ESP. (5)	DIR. (6)	ESP. (5)	DIR. (6)		EX. I TREB. (7)	EXÀM. (8)				

- 1.- SUMA DELS PERCENTATGES DE L'APRENTATGE EN CATALÀ
- 2.- NOMBRE D'HORES SETMANALS DE L'ASSIGNATURA
- 3.- SUMA DELS PERCENTATGES MULTIPLICAT PEL NOMBRE D'HORES
- 4.- PERCENTATGE PER ASSIGNATURA
- 5.- ESPONTANI
- 6.- DIRIGIT
- 7.- EXERCICIS I TREBALLS
- 8.- EXÀMENS

QUADRE 2

Pautes a seguir per omplir la graella de la situació actual de l'ensenyament-aprenentatge en català de cada assignatura, pels departaments corresponents:

- S'han de posar els percentatges corresponents a cada habilitat, tenint en compte que si tota la classe es fes totalment en català, els percentatges parcials serien els següents:

MAJORIA D'ASSIGNATURES

- . Parlar espontani 15%
- . Parlar dirigit 5%
- . Escoltar espontani 15%
- . Escoltar dirigit 15%
- . Llegir 30%
- . Escriure (exercicis i treballs) 15%
- . Escriure (exàmens) 5%

Aquest és el model general per a la majoria d'assignatures. Si algun departament creu que per les característiques especials de la seva assignatura, ha de modificar els percentatges, pot presentar una proposta a la CCP i si s'aprova s'especificarà també.

- Si una assignatura es fa d'una manera a un curs d'ESO i d'una altra manera a un altre curs, encara que sigui del mateix nivell, s'han d'especificar com a assignatures diferents. Exemple:

Matemàtiques 1A i 1B = 55% en català.

Aquí serien 6 hores setmanals x 55 = 330

Matemàtiques 1C, 2A i 2B = 0% en català.

Aquí serien 9 hores setmanals x 0 = 0

Matemàtiques 2C, 3rs i 4ts = 50 % en català.

Aquí serien 21 hores setmanals x 50 = 1050

Perquè es compregui la fórmula final, traurem quin percentatge correspondria a Matemàtiques.

$$\text{Matemàtiques} = \frac{1380}{36} = 38,33\%$$

De totes maneres, a més del percentatge parcial de les matèries, s'ha de fer el percentatge per assignatura i s'ha de posar a la casella corresponent. Així que també ha d'aparèixer el percentatge global de Matemàtiques, a la casella del percentatge per assignatura.

QUADRE 3

ASSIGNATURA	PERCENTATGE DE PARLAR EN CATALÀ		PERCENTATGE D'ESCOLTAR EN CATALÀ		PERCENTATGE DE LLEGIR EN CATALÀ	PERCENTATGE D'ESCRIURE EN CATALÀ		S (1)	H (2)	S * H (3)	% (4)
	ESP. (5)	DIR. (6)	ESP. (5)	DIR. (6)		EX. I TREB. (8)	EXÀM. (9)				
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 2n A, B i C	1%	2%	1%	10%	30%	15%	5%	64%	9	576	
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 1r A, 3r B i C, 4t C	0%	5%	0%	15%	30%	15%	5%	70%	12	840	
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 1r B	0%	4%	0%	15%	30%	15%	5%	69%	3	207	
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 4t B	2%	4%	2%	15%	30%	15%	5%	73%	3	219	
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 3R A	0%	1%	0%	10%	30%	15%	5%	61%	3	183	
LLENGUA CATALANA I LITERATURA 4T A	1%	3%	1%	15%	30%	15%	5%	70%	3	210	67,72%
TALLER DE PREMSA 4t B i C	0%	5%		15%	30%	15%	5%	70%	2	140	70%

refereix a intervenir passivament en les converses espontànies. És a dir actuar com a receptors durant les converses, encara que hi hagi moments que puguis esser emissor. Si un parla, un altre escolta, i a l'inrevés. Si tot l'alumnat escoltàs converses en català, aquest apartat es puntuaria amb un 15%. S'ha de puntuar aquest apartat amb el mateix tant per cent que el parlar espontani.

ESCOLTAR DIRIGIT: Aquest apartat es refereix a les explicacions en veu alta del professorat, siguin del caràcter que siguin durant la classe, també si han d'escoltar alguna pel·lícula a classe o a casa per fer algun treball, etc..Si el professorat fa totes les seves intervencions en català, tant per parlar de l'assignatura com de qualsevol altre tema durant la classe o si qualsevol altra consulta

que hagi de fer l'alumnat per fer algun treball és també en català, es puntuarà amb un 15%. Fins i tot s'han de tenir en compte les intervencions de les persones que fan alguna explicació durant les sortides. Fixau-vos la diferència. Segons les estadístiques actuals, si el professorat fa totes les intervencions en català, es diu que les classes són el 100% en català. Amb aquest sistema més real, només suposa un 15%.

LLEGIR: Aquest apartat es refereix a tota la lectura que podran fer els alumnes dins i fora de la classe relacionada amb l'assignatura: el llibre de text, el material fotocopiats, els diaris i revistes consultats, les enciclopèdies, els llibres de lectura si n'hi ha, els exercicis, els escrits a la pissarra, els escrits a les parets de la classe, els avisos, els

QUADRE 4

	TALLER DE TEATRE	EDUCACIÓ FÍSICA	EDUCACIÓ PLÀSTICA
Parlar espontani	15%	15%	25%
Parlar dirigit	20%	25%	5%
Escoltar espontani	15%	15%	25%
Escoltar dirigit	20	37%	35%
Llegir	30%	5%	5%
Escriure (ex. i treb.)		1,5%	5%
Escriure (exàmens)		1,5%	

QUADRE 5

<p>PERCENTATGE DE L'ENSENYAMENT - APRENENTATGE EN CATALÀ A L'ESO</p>	=	$\frac{\text{Suma total de la columna de la suma dels percentatges (S)} \times \text{nombre d'hores a l'ESO}}{\text{Suma total de la columna nombre d'hores setmanals de l'assignatura (H) a l'ESO}}$	= 41,86 %
* * *			
<p>PERCENTATGE DE L'ENSENYAMENT - APRENENTATGE EN CATALÀ A L'ESPA</p>	=	$\frac{\text{Suma total de la columna de la suma dels percentatges (S)} \times \text{nombre d'hores a l'ESPA}}{\text{Suma total de la columna nombre d'hores setmanals de l'assignatura (H) a l'ESPA}}$	= 31,14 %
* * *			
<p>PERCENTATGE DE L'ENSENYAMENT - APRENENTATGE EN CATALÀ AL CENTRE</p>	=	$\frac{\text{Suma total de la columna de la suma dels percentatges (S)} \times \text{nombre d'hores a l'ESO} + \text{Suma total de la columna de la suma dels percentatges (S)} \times \text{nombre d'hores a l'ESPA}}{\text{Suma total de la columna nombre d'hores setmanals de l'assignatura (H) al CENTRE}}$	= 40,55 %

exàmens, etc. Si absolutament tot està escrit en català, s'ha de posar un 30%.

ESCRIURE EXERCICIS I TREBALLS: Si tots els exercicis que contesta l'alumnat, ho fa en català i també en aquesta llengua fa tots els treballs que presenta per escrit, s'ha de puntuar amb un 15%.

ESCRIURE EXÀMENS: Si l'alumnat contesta les preguntes dels exàmens en català, sempre, quan ha d'escriure paraules, frases i textos, es puntuarà amb un 5%.

Una classe que fes tots aquests apartats completament en català, per part del professorat i de l'alumnat, es podria dir que fa la classe en català. Però això no passa en absolut en els centres on hi ha gran part de l'alumnat castellanoparlant. Podeu veure un exemple de la graella plena de les assignatures de Llengua Catalana i Literatura i Taller de Premsa del mateix departament, durant el curs 1999-2000 (QUADRE 3). Es pot observar com a les classes de Llengua Catalana i Literatura el percentatge d'ús del català és del 67,72% i en el Taller de Premsa del 70%. En el primer cas, es pot comprovar la sinceritat del professorat de català, que confessa que a unes quantes classes, ni

tan sols poden fer totes les seves intervencions en català, sinó que calculen que hi poden fer dues terceres parts de la classe. En canvi al Taller de Premsa tot es fa en català menys les intervencions espontànies de l'alumnat.

Una vegada que es va haver recollit tot el material, s'ha de dir que hi va haver variacions a la puntuació que s'havia de donar en les assignatures de Teatre, Educació Física i Educació Plàstica i Visual (QUADRE 4). Les restants assignatures varen creure que el quadre general es podia adaptar al que es feia a les classes corresponents.

A continuació es va procedir a fer els percentatges per etapes d'escolarització. En el nostre cas tenim ESO i ESPA. És convenient que es faci per separat l'Educació Infantil, l'Educació Primària, l'ESO, el Batxillerat, ESPA, etc. Però les fórmules que s'han d'utilitzar són les que apareixen al QUADRE 5. En el nostre cas vàrem passar d'un 70,5% que s'havia posat a la PGA, a un 40,55% que s'acostava més a la realitat. Com que això era la primera vegada que es feia, hi vàrem invertir tot el curs escolar amb les corresponents reunions de Departament i de la Comissió de Coordinació Pedagògica. Així que no vàrem poder iniciar realment la part del projecte lingüístic que consisteix a planificar uns objectius per complir durant els propers dos, tres o quatre anys.

Enguany hem tengut canvi de professorat i hem hagut de tornar a fer els càlculs corresponents, però aquesta feina ha durat un trimestre. A partir de gener del 2001 estam en disposició de planificar què podrem fer durant els propers anys en matèria de normalitzar la llengua catalana dins les classes, de compliment o superació del decret de mínims i de veure com interrelacionam l'ensenyament de les llengües. Els propers anys aquest tipus d'anàlisi ens confirmarà si es compleixen els objectius planificats.

Amb aquesta feina, que hem intentat explicar a través d'aquest escrit, creim que hem aconseguit que a un Centre on realment comprovàvem que l'ús i aprenentatge del català era molt escàs, hem quedat en disposició de planificar una millora per als propers cursos, ja que si ens trobam a un 40%, com a mínim hem de millorar un 10% per arribar al 50. En canvi, amb el sistema que permet l'administració educativa de fer, ja estàvem en el 70,5%, i per tant, no era necessari ni tan sols fer PLC, perquè superàvem el que mana la legislació.

Aquest és, doncs, un model que crec que seria convenient que s'adoptàs per part de la Conselleria d'Educació, per tal de millorar el coneixement de la realitat actual de l'ensenyament en català, i, a partir d'aquest coneixement poder fer planificacions més reals cara a millorar la normalització dels centres d'ensenyament de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, o per arribar a la conclusió que l'únic sistema que existeix perquè el nostre alumnat pugui acabar l'escolarització obligatòria als setze anys amb un coneixement similar de les dues llengües, és que es faci tot l'ensenyament en català.

De totes maneres, ara que s'ha creat la figura del **coordinador de normalització lingüística**, aquesta persona de qualsevol Institut o Escola, pot organitzar l'anàlisi de la situació de l'ensenyament en català en el seu Centre, tal i com s'ha explicat anteriorment. Si qualque persona està interessada a posar-ho en marxa, però necessita més aclariments o més explicacions, estic disposat a ajudar en tot el que faci falta. Posau-vos en contacte amb mi i ens posarem d'acord.

Treffpunkt

Aprender Alemany sense perdre el temps

Treffpunkt kompakt és el primer llibre d'introducció a la llengua alemanya bilingüe ambientat i contextualitzat en situacions típiques que es presenten entre alemanys parlants i gent de parla castellana o catalana a Espanya, i sobretot en zones turístiques.

Adaptat a les necessitats de la gent d'aquí

Aquest curs comunicatiu, basat en tasques, consta de

6 lliçons bàsiques i més un capítol «Wieder zu Hause» que tracta alguns dels temes en *Präteritum* o *Perfekt*.

Treffpunkt kompakt està dissenyat per funcionar amb mòduls específics que permeten aprofundir sobre determinats temes. De moment oferim 3 mòduls específics per l'hoteleria:

- recepció
- restaurant
- servei d'habitacions

Autoestudi i classe

Treffpunkt kompakt ve acompanyat pel següent material:

- Cassettes amb 60 minuts gravats en diàlegs, exercicis i mostres de pronunciació
- Transparències en temes del llibre i altres en general
- Material fotocopiabile i complementari per a les activitats a classe
- Guia del professor

Nou!

Gramàtica bàsica de l'Alemanys

- 2 parts: explicacions i exercicis
- Bilingüe català-alemany
- Amb un apèndix de solucions
- Aproximadament 200 pàgines
- Disponible a la seva llibreria el novembre

Edita: ISI S.L.
Tel/FAX 971 75 04 86 e-mail: isi@jet.es

RESSENYES

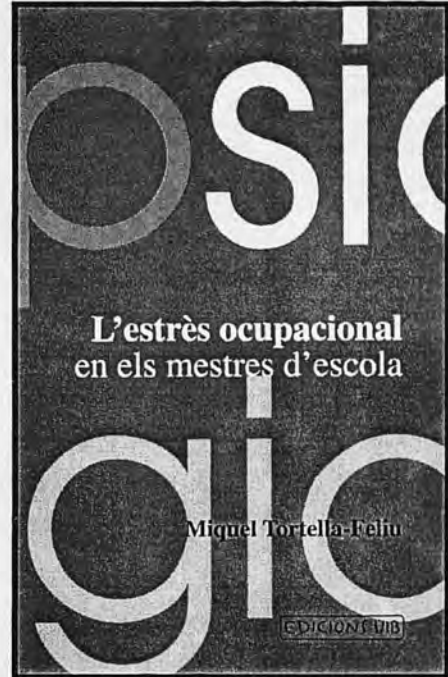
La temàtica de l'estrès ocupacional desperta l'interès de bona part de la població perquè sembla que es tracta d'una problemàtica que afecta molta de gent i que, a més, té uns costos personals, socials i econòmics elevadíssims. Els mestres són considerats uns dels grups professionals en què la prevalença de l'estrès és especialment elevada, per tal com afecta entre el vint i el trenta per cent dels que fan aquesta feina. Tot i això són molt escassos, per no dir que inexistents, els textos que compilin i analitzin les dades empíriques disponibles sobre aquest fenomen en els seus diferents vessants, almenys pel que fa als mestres. Per això, el propòsit bàsic d'aquest llibre és el d'oferir una revisió, el més exhaustiva possible, de l'estat de la qüestió, fent especial èmfasi en les dades i tractant de defugir plantejaments de la temàtica que, per molt lúcids que ens puguin semblar, no disposin d'un mínim suport empíric. L'objectiu és de facilitar eines per a una posterior reflexió, i si cal, discussió apassionada, sobre el malestar dels docents.

Perquè cada centre disposi de recursos per facilitar el seu procés d'avaluació interna, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya ha elaborat diversos materials de suport. Són recursos que afavoreixen la reflexió i l'anàlisi qualitativa de la pràctica professional i que aspiren a millorar-la, en la línia d'aconseguir una resposta ajustada a les necessitats educatives de l'alumnat.

La col·lecció *Avaluació interna de centres d'Educació secundària* consta dels quadernets següents: *Consideracions generals*, *L'autoavaluació: una estratègia per a la millora dels centres*, *Orientacions per a l'autoinforme i l'elaboració de proves*, *Exemples de dissenys avaluatius* i *Exemples de proves d'àrea*.

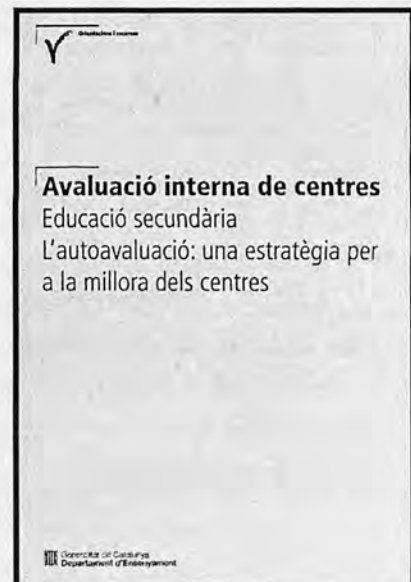
TORTELLA-FELIU, Miquel
L'estrès ocupacional en els mestres d'escola

Col·lecció Psicologia, 2.
Edicions UIB. Palma, 2001.

*Avaluació interna de centres.
Educació Secundària*

Col·lecció Orientacions i Recursos
Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Barcelona. 2000

CARBONELL, Jaume
La aventura de innovar.
El cambio en la escuela.

Col. Pedagogía. Razones y propuestas educativas.
Ed. Morata. Madrid, 2001.

El director de Cuadernos de Pedagogía exposa les seves tesis respecte de les innovacions, tot considerant que innovar és avui dia una autèntica aventura, un apassionant viatge ple de dificultats, paradoxes i contradiccions, però també de possibilitats i satisfaccions. La innovació, segons ell, està associada al canvi -dels centres i del professorat- però no necessàriament als processos de reforma. Les innovacions més sòlides i profundes troben punts de referència en el pensament i en la pràctica de les pedagogies progressistes, molt crítiques tant amb el model de pedagogia tradicional com amb les pedagogies psicologistes i espontaneistes.

SUREDA, Bernat
L'educació a les Balears en el segle XX

Quaderns d'Història contemporània de les Balears.
Edicions Documenta Balear.
Palma, desembre del 2000.

Aquest volum -continuació de l'Educació a les Balears en el segle XIX, publicat en la mateixa col·lecció- ofereix una visió sintètica d'aquests darrers cent anys de la nostra història, dels grans canvis que l'ensenyament ha experimentat a les Balears, un intens procés de modernització que s'inicià en les primeres dècades de la centúria, però que fou brusquement interromput per la Guerra Civil i la dictadura franquista. No debades, han perviscut a les Illes i a la resta de l'Estat moltes rutines pedagògiques i formes tradicionals d'ensenyament.

www.weib.caib.es

El portal educatiu de les Illes Balears

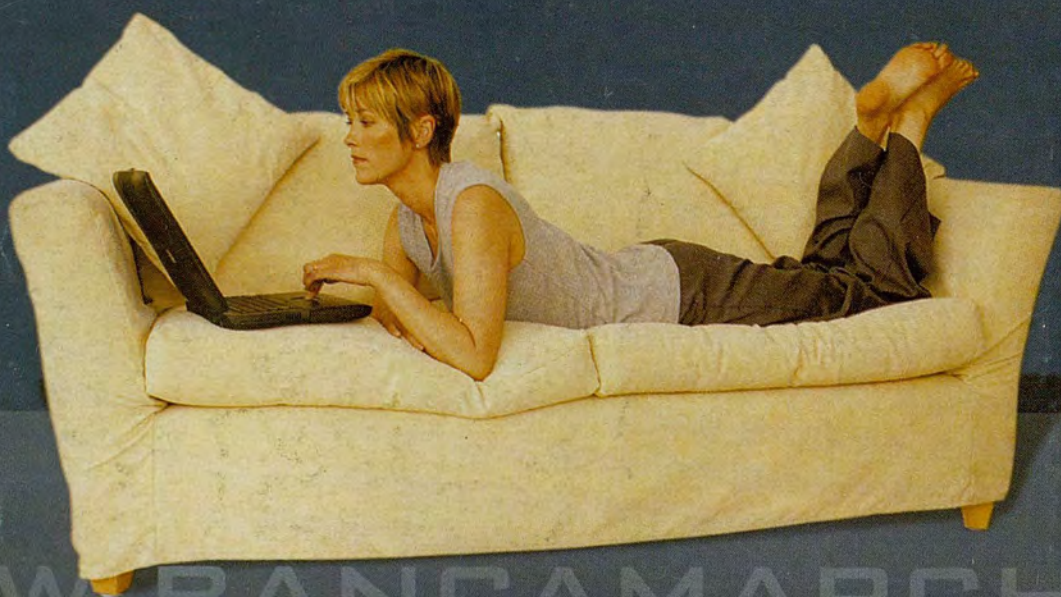
GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General d'Administració Educativa

Quatre illes,
un país
cap frontera

ESTAM MÉS PROP DE TU

WWW.BANCAMARCH.ES

A ca teva, a l'oficina, a Austràlia... i allà on tu vulguis. Vigila els teus comptes, resol els dubtes amb el teu Assessor Personal i consulta els nostres Consells Útils. Ara Banca March és més prop de tu.

Neix un concepte nou de relació amb el teu banc, pensat per a tu, càlid, personal, al teu costat.

Benvingut a

WWW.BANCAMARCH.ES